

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

toimintakertomus 1968 – 1972

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

Hallitus

puheenjohtaja	Pentti Sillantaus, VT
varapuheenjohtaja	Henrik Wallgren, FT
jäsenet	Leo Hirvonen, LKT
	Pekka Kuusi, VTT
	Leo Noro, LKT
	Usko Puustinen, FM
	Kai Sievers, LKT
	Heikki Suomalainen, prof.
	Martti Takala, FT

Työvaliokunta

puheenjohtaja	Henrik Wallgren
	Olof Forsander, FT
	Leo Hirvonen
	Pekka Kuusi
	Klaus Mäkelä, VTT
	Kai Sievers
	Martti Takala

Sihteeri ja tutkimusjohtaja

Kettil Bruun, VTT

PITKÄNSILLANRANTA 3 B — 00530 HELSINKI 53.

SÄÄTIÖN TOIMINTA 1968 – 1972

Viisivuotiskautena 1968—1972 on Alkoholitutkimussäätiössä tapahtunut huomattavia muutoksia. Ne voidaan ymmärtää ainoastaan Suomen alkoholitilanteesta ja alkoholilainsäädännössä sekä yhteiskunnassa yleensä niin kuin tutkimuspolitiikassakin tapahtuneiden muutosten luomaa taustaa vasten.

Kieltolakiajan 1919—1931 jälkeen Suomi siirtyi vuoden 1932 väkijuomalain mukaisesti valtion monopolin kannalle. Vuosikymmenten kuluessa ilmeni huomattavaa painetta lain sisällön muuttamiseksi, mutta kesti aina vuoteen 1968 ennen kuin säädettiin uusi laki. Tämä laki merkitsi huomattavaa alkoholikaupan liberalisointia: maaseudun »kieltolaki» kumottiin, keskioluen jakelupisteitä lisättiin ja jo aiemmin aloitetut ravintolainstituution muutokset saivat lisävauhtia. Samanaikaisesti muutettiin ns. alkoholilain periaatepykälää niin, että alkoholipolitiikan tavoitteeksi tuli alkoholihaittojen minimoiminen; vuoden 1932 laissa pantiin pääpaino alkoholin kulutuksen minimoimiselle. Pääasiassa parantuneen alkoholin jakelun ansiosta rekisteröity alkoholin kulutus asukasta kohti nousi Suomessa vuoden 1968 tasosta, 2,9 litrasta absoluuttialkoholia, 4,2 litraan vuonna 1969. Tähän mennessä tämä kulutustason muutos ei ole vähäisemmän vuotuisen lisäyksen vuoksi tasoittunut.

Uutta alkoholilakia arvosteltaessa on otettava huomioon, että myös muilla asiaan vaikuttavilla aloilla tapahtui muutoksia. Niinpä esim. juopumusta julkisella paikalla ei enää v. 1969 katsottu rikokseksi, mikä merkitsee alkoholistien lukumäärän laskua vankiloissa.

SÄÄTIÖN KEHITYS

Yhteiskunnallinen kehitys vaikuttaa tietenkin siihen, mikä alkoholitutkimuksessa koetaan keskeiseksi. Täten on esim. huumausaineiden ja riippuvuutta aiheuttavien lääkkeiden käyttö viime viisivuotiskautena noussut etualalle yhä kasvavana sosiaalisena ongelmana. Kysymys alkoholien ja muiden riippuvuutta aiheuttavien aineiden suhteesta on sen vuoksi käynyt ajankohtaiseksi, ei vain tutkimuksen vaan myös hoidon, valistuksen ja valvonnan vuoksi.

Alkoholitutkimussäätiön toimintaan vaikuttaa edelleen tutkimuksen yleinen kehitys. Alkoholitutkimus yrittää määrätietoisesti seurata perustieteiden uusia lähtökohtia ja tuloksia pyrkien punnitsemaan niiden merkitystä alkoholitutkimukselle. Tutkimuspoliittisesti se merkitsee kriteereiden etsimistä: mikä merkitys alkoholitutkimuksella on oleva ja mitkä seikat tutkimuksessa on asetettava ensisijaisiksi. Organisatorisesti tämä usein merkitsee tilapäisten tutkijaryhmien kokoamista eri tieteenhaarain edustajista erikoistutkimuksia varten.

Yhtenä aiheena Säätiön toiminnassa tapahtuneiden muutosten tekoon oli hallituksen esityksessä uudeksi alkoholilain se kohta, jossa ehdotetaan lakisääteistä määrärahaa valtion budjettiin alkoholi- ja raittiustutkimusta varten. Eduskunnan valiokuntakäsittelyssä pyyhittiin tämä kohta laista pois viittaamalla siihen, että Alkoholitutkimussäätiö voi tehokkaasti hoitaa maan alkoholitutkimuksen. Eduskuntakeskusteluissa ilmaistut kannanotot antoivat aiheen ehdottaa Säätiön pohjan laajentamista, sen toiminta-alueen laajentamista ja toimintamuotojen uudelleen harkitsemista.

Kun Säätiö 20. maaliskuuta 1950 perustettiin, tarkoituksena oli koota alkoholitutkimuksesta kiinnostuneita ryhmiä, jotka valtiojohtoisen alkoholiyhdistyksen, Alkon rahoituksen turvin voisivat tutkimustuloksillaan edistää maan alkoholipolitiikan kehittämistä. Säätiön sääntöjen muutoksen yhteydessä v. 1968 yksinkertaistettiin Säätiön hankala suomenkielinen nimi; ruotsin- ja englanninkielinen nimi jätettiin entiselleen. Säätiön keskeisenä tarkoituksena on edelleenkin edistää ja tukea sellaista tutkimusta, joka selvittelee alkoholin vaikutuksia ja jonka voidaan katsoa edistävän alkoholin käyttöön liittyvien ongelmien tuntemusta. Mutta aihepiiriä laajennettiin lisäämällä siihen raittiustyötä koskeva tutkimus ja alkoholinkäyttöön liittyvä huumausainetutkimus.

Tähän sisältyy osaksi pyrkimys tyydyttää huomattavaa valtion tukea nauttivan raittiusliikkeen tutkimustarvetta ja osaksi myös kansainvälisissä yhteyksissä suositellun käsityksen hyväksyminen, että on usein hedelmällistä tutkia rinnan alkoholia ja muita päihteitä. Näiden muutosten merkitystä ei kuitenkaan pidä paisutella — ne ovat vain erään jo varhemmin Säätiön työssä ilmenneen kehityslinjan muodollista hyväksymistä.

Tämän aihepiirin laajentamisen yhteydessä lisättiin myös Säätiön hallituksen jäsenten luku seitsemästä yhdeksään, mikä johti siihen, että raittiusliike sai virallisen edustajan kun Alkon edustus samanaikaisesti ministeriöihin verrattuna pieneni. Uusien säädösten mukaan Sosiaali- ja terveysministeriö valitsee kolme, Opetusministeriö kaksi ja Alkon hallintoneuvosto kolme edustajaa. Sitä paitsi Alkon hallintoneuvoston puheenjohtaja kuuluu itseoikeutettuna Säätiön hallitukseen. Yksi Sosiaali- ja terveysministeriön edustajista valitaan sen jälkeen kun on kuultu Raittiusjärjestöjen liiton kanta. Erityisin määräyksiin taataan Säätiön hallituksen tieteellinen pätevyys ja hallituksen jäsenistä on nyt niin kuin aikaisemminkin valtaosa alkoholitutkimuksessa ansioituneita yliopiston professoreita.

Hallituksen rinnalla on alusta alkaen toiminut työvaliokunta, johon kuuluu hallituksen jäsenten lisäksi kahden tärkeän alkoholitutkimuskeskuksen, Alkon Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen ja Alkon Fysiologisen laboratorion esimiehet. Työvaliokunta valmistelee hallitukselle esitettävät tutkimusohjelmat ja apurahojen jakoehdotukset.

Säätiön sihteeri oli samanaikaisesti v. 1950—1968 myös Alkon Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen esimies. Pyrkimys vähentää Säätiön riippuvuutta Alkosta ja luoda sille vapaampi asema johti siihen, että nämä kaksi virkaa erotettiin toisistaan. Säätiön sihteeri on nyt myös Säätiön tutkimusjohtaja ja sen ainoa päätoiminen toimihenkilö.

Säätiön organisatoriset muutokset ulottuvat kuitenkin myös itse tutkimuksen alueelle. Toiminnan alkuaikoina 1950-luvulla pantiin pääpaino apurahojen jakoon. Kun Alko mm. Säätiön tarpeita tyydyttääkseen perusti omia tutkimuslaitoksia, Säätiön tutkimusohjelmaan otetuista tutkimusprojekteista sijoitettiin suuri osa miltei automaattisesti Alkoholipoliittiseen tutkimuslaitokseen, jolla oli Säätiön sihteeri esimiehenään ja Säätiön rahavarainhoitaja ylimpänä johtajanaan. Tämä vähensi huomattavasti apurahojen merkitystä. Eräät alkoholitutkimuksen alueet olivat kuitenkin hankalia hoitaa yksinomaan näiden laitosten turvin ja tietyt näiden laitosten tutkimusperinteelle etäiset alat jäivät taka-alalle.

APURAHAT

Edellä mainittujen organisatoristen muutosten yhteydessä päätettiin laajentaa Säätiön aiempi apurahajärjestelmä sellaiseksi, että voidaan tehdä pitkäaikaisiakin tutkimussopimuksia Säätiön johdon keskeisiksi katsomien projektien toteuttamiseksi. Näin kävi myös yhteistyön laajentaminen muiden laitosten kanssa mahdolliseksi: ensi kädessä toivottiin voitavan laajentaa psykologista, lääketieteellistä ja terveystieteellistä alkoholitutkimusta.

On selvää, että nämä tutkimussopimusapurahat ainoastaan täydentävät Säätiön ja em. kahden keskeisen alkoholitutkimuslaitoksen läheistä yhteistyötä. Vakinaisten laitosten olemassaolo on itse asiassa niin alkoholitutkimuksen perinteiden kuin kansainvälisenkin tutkimuksen jatkuvan seuraamisen edellytys. Tämä puoltaa myös Säätiön ja Alkoholi-poliittisen tutkimuslaitoksen yhteistyötä eritoten siksi, että ne toimissaan samoissa tiloissa muodostavat yhden kokonaisuuden. Sopimukseen perustuen Säätiö saa laitokselta huomattavassa määrin ilmaispalvelua ja voi yhteisymmärryksessä laitoksen johdon kanssa laatia tutkimussuunnitelmia, joiden toteuttamisen Alko kustantaa. Tämä järjestely takaa jatkuvan yhteistyön Alkon vakinaisten tutkijain kanssa minkä lisäksi Säätiö voi tutkimussopimuksin luoda uusia yhteyksiä muihin tutkimuslaitoksiin.

Näiden järjestelyjen ansiosta Säätiön budjetti (v. 1972 485 000 mk) ei anna todellista kuvaa Säätiön kuluista. Säätiön rahoittajana on jatkuvasti Alko, mutta rahoitustapaa on muutettu. Aikaisemmin Säätiö sai määrärahan Alkon hallintoneuvoston käyttövaroista, mutta nykyään rahoitus tapahtuu Alkon normaalin menoarvion puitteissa. Eduskunnan kanta on tulkittu niin että Alko on velvollinen vastaamaan Säätiön toiminnan rahoittamisesta. On mainitsemisen arvoista, ettei Alko ole milloinkaan evännyt Säätiön johdon haluaman tutkimusohjelman toteuttamiseen tarvittavia varoja.

TUTKIMUSTYÖ

Mitä tutkimuksen suuntaan kuluneen viisivuotiskauden aikana tulee, se on muutamien projektien osalta selvästi liittynyt alkoholilain muutoksiin. Niin pian kuin selvisi, että uusi alkoholilaki hyväksytään, Säätiö päätti tutkia sen vaikutuksia käyttötottumuksiin. Tässä tarkoituksessa

Säätiö liitti ohjelmaansa koko maata koskevan *kulutustutkimuksen*, jonka puiteissa väestöstä umpimähkäsellä otannalla valittuja henkilöitä haastateltiin ennen uudistusta ja sen jälkeen. Tämä tutkimus on kytketty samankaltaiseen *maaseudun ja pääkaupungin alkoholisteja* koskevaan tutkimukseen. Keskustelu alkoholilain ns. periaatepykälästä ja uuden lain vaikutuksista alkoholin käytön haittavaikutusten alueella johti edelleen kahteen ajankohtaiseen tutkimukseen, joista toisen tavoitteena on mitata mikä on *alkoholin osuus terveys- ja sairauspalvelun kokonaiskustannuksista*; toinen tutkimus kohdistuu *kuolemaan johtaneisiin työtaturmiin ja alkoholin osuuteen* niissä.

Näiden, Säätiötä perinteellisesti kiinnostaneilla alueilla tehtävien tutkimusten lisäksi on pantu alulle *koulujen raittiuskasvatusta* koskeva tutkimus. Tutkimussuunnitelma on lähtenyt yhteisen neuvonpidon pohjalta raittiusliikkeen edustajien kanssa, ja se käsittää oppikirjojen sisältöanalyysin, tutkielman opettajien asenteesta raittiusopetukseen sekä havainnointia opetustilanteiden aikana.

Se kiinnostus, jota Säätiö on osoittanut alkoholistien hoitokokeiluja kohtaan, on laajentunut koskemaan myös muiden päihteiden käyttäjiä. Alkoholistien hoidossa on aloitettu uusia hoitokokeiluja, joihin on kytketty myös arviointitutkimuksia. Sosiaali- ja terveysministeriön toivomuksesta Säätiö antoi laatia *alkoholistien kuntouttamisohjelman*.

Liitteessä 1 luetellaan kaikki Säätiön omaan ohjelmaan kuuluvat tutkimukset. Jotta saataisiin käsitys siitä missä muissa laitoksissa — lukuunottamatta Alkoholitutkimussäätiötä — Suomessa tehdään jatkuvaa alkoholitutkimusta, on nämä laitokset lueteltu *liitteessä 3*.

JULKAISUT

Myös julkaisutoiminnassa on tapahtunut eräitä muutoksia. Kun Säätiön tutkimuksia varhemmin usein julkaistiin erillistutkimuksina Säätiön omassa julkaisusarjassa, on tutkimustulosten julkistamista jouduttu esittämällä ne nykyään lyhyempinä artikkeleina ja monisteina. Tästä syystä monet loppuun saatetut projektit eivät esiinny Säätiön julkaisusarjassa (*liite 2*).

Tutkimustuloksia on lisäksi julkaistu Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen monistesarjassa sekä aikakausjulkaisuissa Alkoholipoliitikka ja Alkoholikysymys. Vuosina 1967—1972 ilmestyneet julkaisut on lueteltu *liitteessä 4*, joka tilittää koko Suomen alkoholitutkimuksen tulokset pyrkimättä mitenkään erottelemaan Säätiön töitä.

KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Tällä toimintakaudella on Säätiön kansainvälistä yhteistyön kenttää laajennettu. Erityisasemassa on pohjoismainen yhteistyö, jonka puitteissa nimenomaan yhteydenpito Norjan tutkimuslaitokseen on ensiarvoisen merkittävä. Säätiö on aktiivisesti osallistunut Pohjoismaisen alkoholitutkimuslautakunnan työhön ja esittänyt entistä kiinteämpiä yhteistyön muotoja, joihin voitaisiin sovittaa myös huumausainetutkimus. Nämä yritykset eivät vielä ole johtaneet toivottuun tulokseen.

Säätiö on osallistunut Maailman terveysjärjestön (WHO) työhön ja liittynyt Lausannessa toimivaan kansainväliseen neuvostoon. Erityisen suuri merkitys on niillä läheisillä suhteilla, jotka Säätiöllä on Toronton säätiöön (*Addiction Research Foundation*) ja Yhdysvalloissa New Brunswickissa toimiviin Rutgersin laitoksiin (*Rutgers Center of Alcohol Studies*). Säätiö on Rutgersin julkaisuosaston ja Alkon yleiskirjaston kanssa neuvoteltuaan sopinut Suomen alkoholitutkimusta koskevien bibliografisten tietojen toimittamisesta Rutgersille. Todisteena lisäntyneestä aktiviteetista kansainvälisellä kentällä mainittakoon vielä *alkoholibiologinen symposiumi*, jonka Säätiö yhteistyössä Alkon fysiologisen laboratorion kanssa järjesti Helsingissä syyskuussa 1972.

LIITTEET

LIITE 1

SÄÄTIÖN TUTKIMUSOHJELMA

Luetteloon sisältyvät Alkoholitutkimussäätiön tutkimusohjelmaan 30. 9. 1972 kuuluvat tutkimukset.

- 003 *Pohjoismainen 30—44 vuotiaiden miesten juomatapatutkimus.* Yhteispohjoismainen, pääkaupunkilaismiehiä koskeva haastattelututkimus, jonka ovat Tukholmassa koordinoineet Erland Jonsson ja Tom Nilsson. Käsikirjoitus painovalmiina.
- 008 *Alkoholin kulutustutkimus.* Edustava väestönäyte, jota haastateltiin alkoholin käytössä tapahtuneiden muutosten valaisemiseksi ennen ja jälkeen v. 1968 alkoholilain voimaantuloa. Klaus Mäkelä, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos. Osaraportteja julkaistu.
- 009 *Alkoholistitutkimus.* Kolmen erilaisen alkoholistiryhmän haastatteluja ennen ja jälkeen v. 1968 alkoholireformin. Salme Ahlström-Laakso, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos. Osaraportteja julkaistu.
- 010 *Liikenneturvallisuus ja alkoholin käyttö.* Kirjallisuustutkimus sellaisen projektin löytämiseksi, jolla olisi käytännöllistä soveltamisarvoa. Sauli Häkkinen ja Anders Tallqvist, Työterveyslaitos. Loppuraportti valmiina julkaistavaksi.
- 011 *Kliinismetabolinen tutkimus.* Tutkittu alkoholin vaikutusta rasva-aineenvaihduntaan potilailla sekä tehty eläinkokeita. Esko Nikkilä, Helsingin yliopistollinen keskussairaala. Valmistavat kokeet tehty.
- 012 *Huoltola-aikojen lyhentämiskokeilu.* Tutkittu alkoholisten pakkotyölaitosaikojen lyhentämisen vaikutusta. Pirkko Sirén, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos. Aineisto lähes kokonaan koottu.
- 013 *Nuorten huumausaineenkäyttäjien hoitomuotoja.* Selvitys uusien hoitomuotojen kehittämiseksi erityisesti A-klinikan nuoriso-aseamalla Helsingissä. Pirkko Sirén, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos. Käsikirjoitusvaihe.
- 015 *Asunnottomat alkoholistit.* Osallistuva havainnointi- ja haastattelututkimus Tampereella. Tutkimussopimus. Lasse Murto, Tampereen yliopisto, Sosiaalipoliittikan laitos. Osaraportteja julkaistu.
- 016 *Raittiuskasvatustutkimus.* Oppikirjojen ja opetussuunnitelmien sisällön analyyseja, kiertokysely opettajille ja opetustilanteiden observointia. Tutkimussopimus. Hannu Olkinuora, Jyväskylän yliopisto, Kasvatustieteen laitos. Osaraportteja julkaistu.

- 017 *Alkoholistien virallisen avoimuuden välineet ja päämäärät.* Esitutkimus soveltamisen arvoisten keskeisten osaongelmien määrittämiseksi. Matti Ollikainen, Alkoholitutkimussäätiö. Suunnitteluvaihe.
- 018 *Oikeusturva sosiaalibuollon vapauden riistoissa.* Selvitys juridisesta oppijärjestelmästä ja sen soveltamisesta. Tutkimussopimus. Jakob Söderman, Sosiaali- ja terveysministeriö. Tutkimusvaihe.
- 020 *Huumausainerikostuomiota.* Analyysi eri asteisten tuomioistuinten Helsingissä vuosina 1967—1971 langettamista tuomioista. Risto Jaakkola, Sosiaalhallitus. Analyysi jatkuu.
- 021 *Alkoholi ja työtaturmat.* Analyysi kuolemaan johtaneista työtaturmista. Tutkimussopimus. Eero Lahelma, Alkoholitutkimussäätiö. Analyysi jatkuu.
- 022 *Alkoholin käytön terveyspalvelulle aiheuttamat kustannukset.* Umpimähkään valittuja sairaaloita, poliklinikoita ja lääkäreitä käytetään apuna tutkimuksessa, jolla yritetään selvittää miten akuutin humalatilän aiheuttamat tapaukset osaltaan ja miten alkoholismiin liittyvät sairaudet omalta osaltaan rasittavat eri tyyppisiä terveyspalveluja. Tutkimussopimus. Aarno Salaspuro, Alkoholitutkimussäätiö. Aineiston keruu jatkuu.
- 023 *Alkoholistien kuntouttamiskokeilu.* Kokeilun keskeisenä tavoitteena on hyvän fyysisen kunnan saavuttaminen hoito-ohjelman puitteissa. Tutkimussopimus. Seppo Forsberg, Jyväskylän yliopisto, Urheilu- ja terveystieteen laitos. Aineiston keruu jatkuu.
- 024 *Kuntouttamiskokeilun arviointitutkimus.* Projektia 023 seurataan johdonmukaisesti observoiden, potilaita haastatellen sekä rajoitetun *follow up*-menetelmän puitteissa. Tutkimussopimus. Hannu Mäkinen, Jyväskylän yliopisto. Aineiston keruu jatkuu.
- 025 *Alkoholi ja turismi.* Alkoholin taloudellinen merkitys Suomen ja Ruotsin väliselle turismille. Leena Pyrrö. Kriminologinen tutkimuslaitos. Suunnitteluvaihe.

SÄÄTIÖN JULKAISUSARJA

- Sakari Sariola*: Lappi ja väkijuomat. Helsinki 1954, 201 s.
- Sakari Sariola*: Drinking patterns in Finnish Lapland. Helsinki 1956, 88 s.
- K. E. Lannu*: Poikkeavan alkoholikäyttämisen kontrolli. Helsinki 1956, 252 s.
- Pekka Kuusi*: Alkoholijuomien käyttö maaseudulla. Helsinki 1956, 393 s.
- Pekka Kuusi*: Alcohol sales experiment in rural Finland. Helsinki 1957, 237 s.
- Martti Takala; Toivo Pihkanen; Touko Markkanen*: The effects of distilled and brewed beverages. Helsinki 1957, 195 s.
- Alkoholipotilas hoidossa. A-klinikoiden toimintaa ja hoitokertomuksia. Helsinki 1956, 135 s.
- Drinking and drinkers. Three papers in behavioral sciences. Helsinki 1957, 163 s.
- Erik Allardt*: Drinking norms and drinking habits, 110 s.
- Touko Markkanen*: An exact factor analytical approach to differences in personality structure between alcoholics and the normal group. 40 s.
- Martti Takala*: Methodological problems of alcohol psychology, 13 s.
- Yrjö Ahmavaara; Touko Markkanen*: The unified factor model. Helsinki 1958, 188 s.
- Erkki J. Immonen*: Alkoholipolitiikka ja lehdistö. Helsinki 1958, 48 s.
- Kettil Bruun; Esko Koura; Robert E. Popbam; John R. Seeley*: Maksakirroosikuolleisuus alkoholismin levinneisyyden mittarina. Helsinki 1960, 115 s.
- Kettil Bruun*: Drinking behaviour in small groups. Helsinki 1959, 132 s.
- Ihminen ja alkoholi. Martti Kailan täyttäessä 60 vuotta. Helsinki 1960, 209 s.
- Kettil Bruun; Touko Markkanen*: Onko alkoholismi parannettavissa? Helsinki 1961, 115 s.
- Kettil Bruun; Ragnar Hauge*: Drinking habits among Northern youth. Helsinki 1963, 97 s.
- Veikko Tähtä*: The alcoholic personality. A clinical study. Helsinki 1966, 279 s.
- Juha Partanen; Kettil Bruun; Touko Markkanen*: Inheritance of drinking behavior. A study on intelligence, personality, and use of alcohol of adult twins. Helsinki 1966, 159 s.
- Aarni Nyberg*: Alkoholijuomien kulutus ja hinnat. Tutkimus alkoholijuomien kulutuksen vaihteluista Suomessa vuosina 1949–1965 sekä alkoholijuomia myyvän monopoliyrittäjien hintapäätöksistä. Helsinki 1967, 188 s.
- U. G. Ahlfors*: Alcohol and conflict. Helsinki 1969, 77 s.
- Pekka Kiviranta*: Alcoholism Syndrome in Finland. Helsinki 1969, 137 s.
- Aarni Nyberg*: Alkoholijuomien kulutuksen alueellinen vaihtelu Suomessa. Helsinki 1969, 87 s.
- Kalle Achte; Kalevi Seppälä; Leif Ginman; Nils Colliander*: Alcoholic Psychoses in Finland. Helsinki 1969, 68 s.
- Olof Forsander; Kalervo Eriksson (toim.)*: Biological Aspects of Alcohol Consumption. Helsinki 1972, 293 s.
- Säätiön julkaisujen jakelun hoitaa Suomessa ja muualla Euroopassa Akateeminen Kirjakauppa, Keskuskatu 1, 00100 Helsinki 10, Euroopan ulkopuolella Publications Division, Rutgers Center of Alcohol Studies, New Brunswick, New Jersey 08903, U.S.A., sekä Alkoholitutkimussäätiö, Pitkäsillanranta 3 B, 00530 Helsinki 53.

LIITE 3

ALKOHOLITUTKIMUS SUOMESSA

Luettelo Suomessa v. 1968—1972 jatkuvaa alkoholitutkimusta suorittaneista laitoksista.

	Nimi ja osoite	Keskeiset tutkimusalat	Alkoholitutkijain luku
12	Alkon Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos Pitkäsillanranta 3 B, 00530 Helsinki 53	1. Eri väestöryhmien juomatapojen kuvaus 2. Poikkeavan alkoholinkäytön valvonta 3. Alkoholien yhteiskunnalliset vaikutukset 4. Alkoholinkäytön mittausten menetelmät	8 kokopäivätoimista 2 tilapäistä
	Psykologian laitos, Jyväskylän yliopisto 40100 Jyväskylä 10	1. Alkoholit ja emotionaaliset reaktiot 2. Alkoholit ja mielikuvituselämä 3. Alkoholit ja yksilöllinen tyyli	2—4 tilapäistä
	Psykologiska Institutionen, Åbo Akademi Vårdbergsgatan 1, 20700 Åbo 70	Subjektiiivinen mielenvire ja fysiologinen korrelaatti alkoholin ja kognitiivisen stressin funktiona	3 tilapäistä
	Oikeuslääketieteen laitos, Helsingin yliopisto Snellmaninkatu 10, 00170 Helsinki 17	Päihteiden osuus kuolemantapauksissa ja liikenteessä	Ei vakinaisia

	Sosiaalipoliittinen tutkimusosasto, Sosiaali- ja terveysministeriö Korkeavuorenkatu 21, 00130 Helsinki 13	Alkoholinkäytön epidemiologinen tutkimus	Ei vakinaisia
	Kriminologinen tutkimuslaitos Pengerkatu 30 E 39, 00500 Helsinki 50	1. Alkoholien käyttäjiä koskevat kontrollitoimenpiteet 2. Alkoholit ja väkivaltarikollisuus	Ei vakinaisia
	Alkon keskuslaboratorion fysiologinen tutkimusosasto Alko Box 350, 00101 Helsinki 10	1. Biokemiallinen tutkimus 2. Fysiologinen tutkimus 3. Geneettinen tutkimus	9 kokopäivätutkijaa 2 osapäivätutkijaa 6—8 tilapäistä
	Kansanterveystieteen laitos, Helsingin yliopisto Haartamaninkatu 3, 00250 Helsinki 25	1. Juopuneiden säilöönnotot 2. Juopuneiden käsittely ja heidän terveydentilansa	1—2 tilapäistä
13	Lääketieteellisen kemian laitos, Helsingin yliopisto Siltavuorenpenger 10 A, 00170 Helsinki 17	1. Alkoholit ja aineenvaihdunta 2. Krapulan biokemia	2 kokopäivätutkijaa 2 osapäivätutkijaa 3 tilapäistä
	Farmakologian laitos, Helsingin yliopisto Siltavuorenpenger 10, 00170 Helsinki 17	1. Alkoholit ja lääkeaineiden yhteisvaikutus 2. Monomiinit ja alkoholismi 3. Alkoholit ja vuorokausirytmien säätely	2 kokopäivätutkijaa 7 osapäivätutkijaa
	Fysiologinen laitos, Helsingin yliopisto Siltavuorenpenger 20a, 00170 Helsinki 17	Alkoholit ja aggressiivisuus	2 osapäivätutkijaa
	Psykiatrinen klinikka, Helsingin yliopiston keskussairaala Lapinlahdentie, 00180 Helsinki 18	1. Alkoholipsykoosit 2. Alkoholismi ja itsemurhat 3. Lääkeaineiden tapa- ja väärinkäyttö	Ei vakinaisia

JULKAISULUETTELO¹

Luetteloon sisältyy suomalainen alkoholitutkimus vuodesta 1967 vuoteen 1972. Vuoden 1967 julkaisu on otettu mukaan vain sikäli kuin ne eivät ole edellisessä vuosikertomuksessa. Vuoden 1972 osalta tiedot ovat alustavia ja koskevat vain ensimmäistä vuosipuoliskoa. Aikaisemmissa toimintakertomuksissa on julkaistu vastaavat luettelot. Tässä luettelossa ei ole pyritty rajoittumaan tai erottelemaan Säätiön töitä muista.

Työt on luokiteltu aiheenmukaisesti 16 luokkaan siten, että sama työ voi sisältyä joko yhteen tai kahteen seuraavista luokista:

- I Alkoholien metabolisoituminen
- II Alkoholien metabolisoitumisen fysiologinen vaikutus
- III Humalan farmakologia ja fysiologia
- IV Päihtymisen vaikutus käyttäytymiseen ja suorituskykyyn
- V Päihtymystilan jälkivaikutus
- VI Alkoholien vertailu muihin yhdisteisiin
- VII Alkoholismi (levinneisyys, kehittyminen, alkoholisten ominaisuudet)
- VIII Alkoholismin hoito ja hoitotulokset
- IX Alkoholit ja lääketieteelliset ongelmat (sairaudet)
- X Alkoholit ja sosiaaliset ongelmat
- XI Alkoholien käyttö ja sen sosiaalinen funktio
- XII Asenteet ja sosiaaliset normit
- XIII Alkoholipolitiikka ja sosiaalinen kontrolli
- XIV Itsevalintakokeet
- XV Teoria- ja menetelmätutkimus
- XVI Katsaukset ym.

Aiheenmukaista luetteloa täydentää tutkijain rekisteri. Aikakausjulkaisujen nimet on lyhennetty *World List of Scientific Periodicals*in mukaisesti.

Yhteiskuntatieteellisten kirjoitusten eripainoksia voidaan tiedustella Alkoholitutkimussäätiöstä, Pitkäsillanranta 3 B, 00530 Helsinki 53, biologisten töiden eripainoksia Alkon fysiologisesta laboratoriosta, Salmisaarenranta 7, 00180 Helsinki 18.

I ALKOHOLIN METABOLISOITUMINEN

Aro, Heikki: Oksaloasetatin reaktioista etanolin hapettuessa rotan maksassa. Alkon Keskuslaboratorio. Seloste 7296, 1968, 23 s.

Forsander, Olof A.: Der Einfluss des Äthanols auf den Stoffwechsel der perfundierten Rattenleber. 3. Konferenz der Gesellschaft für Biologische Chemie, Oestrich/Rheingau 1967, s. 210–215.

¹ Kirjallisuusluettelon on koontanut Erkki J. Immonen.

- Forsander, Olof A.*: Influence of alcohols on the redox potential and the citric acid cycle of rat liverslices. Fed. Eur. Biochem. Soc., Fourth Meeting, Oslo 1967, Abstr. Commun. s. 111.
- »— Influence of ethanol on the metabolism of liver slices from fed and starved rats. Scand. clin. Lab. Invest. 19: Suppl. 95, 89, 1967.
 - »— Influence of some aliphatic alcohols on the metabolism of rat liver slices. Biochem. J. 105: 93—97, 1967.
 - »— Influence of alcohols on the redox potential and the citric acid cycle of rat liver slices. 28th Int. Congr. Alcohol., toim. M. Keller & M. Majchrowicz, 1:8—9, 1968.
 - »— The effect of ethanol on liver metabolism. Skandia International Symposia, Stockholm 1969, s. 77—92.
 - »— Utilization de la energia del etanol. Simposio Internacional sobre Alcohol y Alcoholismo, Santiago de Chile 1966, Arch. Biol. Med. Exptl. 1969, Suppl. 3, 33—35.
 - »— Influence of ethanol and butyraldoxime on liver metabolism. Biochem. Pharmac. 19: 2131—2136, 1970.
 - »— Ethanol metabolism. Teoksessa: Alkohol und Leber, Internationales Symposium 2.—4. Oktober 1970 in Freiburg i.Br., toim. W. Gerok, K. Sickinger & H. H. Hennekeuser, F. K. Schattauer Verlag, Stuttgart—New York 1971, s. 37—44.
 - »— Extrahepatic oxidation of alcohol and alcohol metabolites. Teoksessa: Metabolic Changes Induced by Alcohol, toim. G. A. Martini & Ch. Bode, Springer—Verlag, Berlin 1971, s. 14—22.
 - »— ; *Hallakorpi, Liisa; Kempainen, Marja-Leena*: The influence of ethanol on aminotransferase reactions in rat liver slices. Fed. Eur. Biochem. Soc. 6th Meeting, Madrid, 1969, Abstr. Commun. s. 334.
 - »— ; *Hillbom, Matti E.; Lindros, Kai O.*: Influence of thyroid function on the acetaldehyde level of blood and liver of intact rats during ethanol metabolism. Acta pharm. tox. 27: 410—416, 1969.
 - »— ; *Hillbom, M. E.; Lindros, K. O.*: Levels of hepatic acetaldehyde in relation to the redox state during ethanol oxidation. Scand. J. clin. Lab. Invest. 23: Suppl. 108, 54, 1969.
 - »— ; *Himberg, Jaakko J.*: The share of ethanol in the total oxygen consumption by rat liver slices. Scand. J. clin. Lab. Invest. 21: Suppl. 101, 18, 1968.
 - »— ; *Himberg, Jaakko J.*: Effect of glucose on liver metabolism during ethanol oxidation. Metab., Clin. Exptl. 18: 776—781, 1969.
 - »— ; *Lindros, Kai O.*: Influence of ethanol on the acetyl—coenzyme A level of intact rat liver. Acta chem. scand. 21: 2568, 1967.
- Hillbom, Matti E.*: The effect of choline chloride on the voluntary alcohol consumption of the albino rat. Japan. J. Studies Alc. 2: 111—114, 1967.
- »— Effect of ethanol on sorbitol oxidation in rats. Scand. J. clin. Lab. Invest. 21: Suppl. 101, 18—19, 1968.
 - »— Etanolin vaikutus sorbitolin aineenvaihduntaan rotilla. Alkon Keskuslaboratorio, Seloste 7313, 1968, 7 s.
 - »— Influence of sorbitol on the rate of ethanol oxidation and on acetaldehyde accumulation in hypo-, hyper- and euthyroid rats. Life Sci. 9: 841—846, 1970.
 - »— Inhibition of sorbitol oxidation by ethanol in intact rats pretreated with triiodothyronine or propyl thiouracil. Biochem. Pharmac. 19: 483—486, 1970.

- Hillbom, Matti E.*: Metabolism of sorbitol modified by ethanol in rats fed with a choline-deficient or choline-supplemented low-protein high-fat diet. *Life Sci.* 10, Part II: 927–938, 1971.
- »— Regulation of hepatic elimination of ethanol in vivo. *FEBS (Fed. Eur. Biochem. Soc.) Lett.* 17: 303–305, 1971.
- »— ; *Lindros, Kai O.*: Metabolic interaction of ethanol and sorbitol in relation to redox state of liver cytosol in hypo-, hyper- and euthyroid rats. *Metab. Clin. Exp.* 20: 843–849, 1971.
- »— ; *Pikkarainen, P. H.*: Ethanol inhibition of sorbitol oxidation in liver slices of propyl thiouracil-treated and control rats. *Life Sci.* 7: 713–720, 1968.
- »— ; *Pikkarainen, P. H.*: Liver alcohol and sorbitol dehydrogenase activities in hypo- and hyperthyroid rats. *Biochem. Pharmacol.* 19: 2097–2103, 1970.
- »— ; *Pikkarainen, P. H.*: Rates of elimination of sorbitol and ethanol in the choline-deficient fatty liver. *Scand. J. clin. Lab. Invest.* 28: 267–270, 1971.
- Häkkinen, Hertta-Maija*: Etanolin vaikutus glukoosin metabolismin rotan aivo-homogenaatin fraktioissa. Alkon Keskuslaboratorio, Seloste 7311, 1968, 9 s.
- »— Inverkan av etanol på aminosyra- och kolhydratmetabolismen i hjärnpreparat av råtta. Alkon Keskuslaboratorio, Seloste 7316, 1968, 12 s.
- »— On the interconversions of amino acids of brain in vitro, with reference to the effect of ethanol. *Acta Physiol. Scand.* 73: 536–542, 1968.
- »— ; *Kulonen, Eino*: Effect of ethanol on the metabolism of glucose in homogenate fractions of rat brain. *Scand. J. clin. Lab. Invest.* 21: Suppl. 101, 18, 1968.
- »— ; *Kulonen, Eino*: Inverkan av etanol på aminosyra- och kolhydratmetabolismen i hjärnpreparat av råtta. 13. Nordiska Kemikermøde, København, 1968, Resumeer, s. 133.
- »— ; *Kulonen, Eino*: On the interconversions of amino acids of brain in vitro, with reference to the effect of ethanol. *Acta Physiol. Scand.* 73: 536–542, 1968.
- »— ; *Kulonen, Eino*: Effect of ethanol on the metabolism of amino groups. *Scand. J. clin. Lab. Invest.* 25, Suppl. 113: 99, 1970.
- »— ; *Kulonen, Eino*: Inverkan av etanol på aminogrupper metabolism i homogenat av råttlever. 14de Nordiska Kemistmötet, Umeå 1971, Resumeer, s. 99.
- Koivusalo, M.*: Methanol. *International Encyclopedia of Pharmacology and Therapeutics. Alcohols and Derivatives*, London 1970, s. 465–505.
- Lindros, Kai O.*: Regleringen av acetyl-coenzym A omsättningen i leverns intermediärmetabolism. Alkon Keskuslaboratorio. Seloste 8043, 1967, 81 s.
- »— Interference of ethanol and sorbitol with hepatic ketone body metabolism in normal, hyper- and hypothyroid rats. *Eur. J. Biochem.* 13: 111–116, 1970.
- »— Suppression by ethanol of acetate and hexanoate oxidation studied by non-recirculating liver perfusion. *Biochem. Biophys. Res. Commun.* 41: 635–641, 1970.
- »— ; *Aro, Heikki*: Ethanol-induced changes in levels of metabolites related to the redox state and ketogenesis in intact rat liver. Alkon Keskuslaboratorio, Seloste 7324, 1968, 11 s.
- »— ; *Aro, Heikki*: Influence of ethanol on energy state and redox level in cytoplasm and mitochondria of intact rat liver. Alkon Keskuslaboratorio, Seloste 7315, 1968, 9 s.

- Lindros, Kai O ; Aro, Heikki*: Influence of ethanol on energy state and redox level in cytoplasm and mitochondria of intact rat liver. Fed. Eur. Biochem. Soc. 5th Meeting, Prague, 1968, Abstr. Commun. s. 116.
- »— ; *Aro, Heikki*: Ethanol-induced changes in levels of metabolites related to the redox state and ketogenesis in rat liver. Ann. Med. exp. Biol. Fenn. 47: 39—42, 1969.
- »— ; *Hillbom, Matti E.*: Parallel changes in cytoplasmic and mitochondrial redox state of rat liver. Effects of ethanol, sorbitol and thyroid hormones. Life Sci. 8, Part II: 1017—1022, 1969.
- »— ; *Hillbom, Matti E.*: Hepatic redox state and ketone body metabolism during oxidation of ethanol and fructose in normal, hyper- and hypothyroid rats. Ann. Med. exp. Biol. Fenn. 49: 162—169, 1971.
- »— ; *Vihma, R ; Forsander, O. A.*: Utilization and metabolic effects of acetaldehyde and ethanol in the perfused rat liver. Biochem. J. 126: 945—952, 1972.
- Marjanen, Leo*: Intracellular localization of aldehyde dehydrogenase in rat liver. Biochem. J. 127: 633—639, 1972.
- Pikkariainen, Pekka H.*: Aldehyde-oxidizing capacity during development in human and rat liver. Ann. Med. exp. Biol. Fenn. 49: 151—156, 1971.
- »— Metabolism of ethanol and acetaldehyde in perfused human fetal liver. Life Sci. 10, Part II: 1359—1364, 1971.
- »— ; *Räihä, Niels C. R.*: Development of alcohol dehydrogenase activity in the human liver. Pediatric Research 1: 165—168, 1967.
- »— ; *Räihä, Niels C. R.*: Isoenzyme pattern of liver alcohol dehydrogenase during human development. Scand. J. clin. Lab. Invest. 21: Suppl. 101, 6, 1968.
- »— ; *Räihä, Niels C. R.*: Change in alcohol dehydrogenase isoenzyme pattern during development of human liver. Nature 222: 563—564, 1969.
- Räihä, Niels C. R.*: Alkoholi ja sikiö. Alkoholipolitiikka 33: 78—79, 1968.
- »— ; *Pikkariainen, P. H.*: Alcohol dehydrogenase in human liver: Change in isoenzyme pattern during development. Alkon Keskuslaboratorio. Seloste 7297, 1968, 5 s.
- »— ; *Pikkariainen, P. H.*: The development of alcohol dehydrogenase and its isoenzymes. Teoksessa: Metabolic Changes Induced by Alcohol, toim. G. A. Martini & Ch. Bode, Springer—Verlag, Berlin 1971, s. 1—7.
- Salaspuro, Mikko P.*: Studies on the influence of ethanol on the metabolism of the normal and pathological liver. Diss., Univ. Helsinki 1968, 50 s.
- »— Influence of ethanol on the metabolism of the protein-deficient fatty liver. Teoksessa: Metabolic Changes Induced by Alcohol, toim. G. A. Martini & Ch. Bode, Springer—Verlag, Berlin 1971, s. 126—132.
- »— ; *Salaspuro A. E.*: The effect of ethanol on galactose elimination in rats with normal and choline-deficient fatty livers. Scand. J. clin. Lab. Invest. 22: 49—53, 1968.
- Wallgren, Henrik ; Nikander, P.*: Etanolin ja sähköstimuloinnin vaikutus natrium- ja kaliumionien liikkeisiin aivokudosleikkeissä. Duodecim 86, 1144—1145, 1970.
- Ylikabri, Reino*: Alkoholin vaikutus aineenvaihduntaan. Duodecim 88: 247—257, 1972.

II ALKOHOLIN METABOLISOITUMISEN FYSIOLOGINEN VAIKUTUS

- Ablqvist, Johan; Nyholm, Mauri; Salaspuro, Mikko; Wallgren, Henrik*: Biochemical and morphological alterations in livers of rats fed high alcohol and high fat diets with ample protein and vitamin supply. *Acta Physiol. Scand.* 74: 15, A, 1968.
- Eriksson, Kalervo; Malmström, Kalevi K.*: Sex differences in consumption and elimination of alcohol in albino rats. *Ann. Med. exp. Fenn.* 45: 389–392, 1967.
- Forsander, Olof A.*: Effects of ethanol on metabolic pathways. *International Encyclopedia of Pharmacology and Therapeutics. Alcohols and Derivates vol. I*, s. 117–135, 1971.
- »— ; *Lampila, Martti; Westerling, Bengt*: The utilization of ethanol by dairy cows. *Journal of the Scientific Agricultural Society of Finland* 39: 205–215, 1967.
- Häkkinen, Hertta-Maija; Franssila, K.; Kulonen, E.*: Liver injury by chronic administration of ethanol to the rats. *Scand. J. clin. Lab. Invest.* 29, Suppl. 122: 29, 1972.
- »— ; *Kulonen, Eino*: Tutkimuksia etanolin vaikutuksesta aminohappojen ja hiilihydraattien aineenvaihduntaan aivoissa. *Alkoholikysymys* 35: 119–125, 1967.
- »— ; *Kulonen, Eino*: Ethanol and the metabolic interrelations of carbohydrates and amino acids in brain preparations. *Biochem. Pharmac.* 21: 1171–1186, 1972.
- Kallio, Veikko; Saarimaa, Heikki; Saarimaa, Arja*: Serum lipids and postprandial lipemia in alcoholics after a drinking bout. *Quart. J. Stud. Alc.* 30: 565–569, 1969.
- Kähönen, Matti; Ylikabri, Reino; Hassinen, Ilmo*: Ethanol metabolism in rats treated with ethyl- α -p-chloro-phenoxyisobutyrate (clofibrate). *Life Sci.* 10, Part II: 661–670, 1971.
- Lindros, Kai O.*: Role of the redox state in ethanol-induced suppression of citrate-cycle flux in the perfused liver of normal, hyper- and hypothyroid rats. *Eur. J. Biochem.* 26: 338–346, 1972.
- »— : Studies on the ethanol-induced shift in the redox state and its influence on the metabolism of livers from normal, hyper- and hypothyroid rats. *Diss., Univ. Helsinki* 1972.
- »— ; *Vibma, R; Forsander, O. A.*: Utilization and metabolic effects of acetaldehyde and ethanol in the perfused rat liver. *Biochem. J.* 126: 945–952, 1972.
- Luoma, P.; Vorne, M.*: Effect of chronic ethanol ingestion on cytochrome P-450, N-demethylase and glucose-6-phosphate dehydrogenase activities in rat liver. *Scand. J. clin. Lab. Invest.* 25, Suppl. 113: 1970.
- Pikkarainen, Pekka H.*: Studies on ethanol and acetaldehyde metabolism in rat, guinea-pig and human liver during development. *Diss., Univ. Helsinki* 1972.
- Pitkänen, E.; Sahlström, K.*: Increased excretion of xylitol after administration of glucuronolactone and ethanol in man. *Ann. Med. exp. Fenn.* 47: 143–150, 1968.
- Salo, Paula*: Alkoholijuomien aromiaineiden aiheuttamista aistimuksista ja ominaisuuksista. *Alkoholipolitiikka* 35: 16–21, 1970.

- Wallgren, Henrik*: Effects of ethyl alcohol: biochemical, physiological, and behavioral aspects. Chapter 2: Some basic data on ethanol. Alkon Keskuslaboratorio, Seloste 8047/II, 1968, 79 s.
- »— Effects of ethyl alcohol: biochemical, physiological, and behavioral aspects. Chapter 4: Effects of ethanol on various physiological functions. Alkon Keskuslaboratorio, Seloste 8047/IV, 1968, 74 s.
- »— Effects of ethyl alcohol: biochemical, physiological, and behavioral aspects. Chapter 9: Prolonged exposure to alcohol. Alkon Keskuslaboratorio, Seloste 8047/IX, 1968, 192 s.
- »— ; *Hillbom, M. E.*: Depressed lung evaporation and gastric evacuation of ethanol after intraperitoneal injection of glucose to rats. Scand. J. clin. Lab. Invest. 23, Suppl. 108: 58, 1969.
- Ylikabri, Reino H.*: Metabolic interactions of fructose and ethanol in perfused liver of normal and thyroxine-treated rats. Metabolism 20: 555—567, 1971.
- »— ; *Hassinen, Ilmo*; *Kähönen, Matti*: Effect of transaminase inhibitor on the transport of cytosolic reducing equivalents into mitochondria. Biochem. biophys. Res. Commun. 44: 150—156, 1971.
- »— ; *Mäenpää, Pekka H.*: Rate of ethanol metabolism in fed and starved rats after thyroxine treatment. Acta Chem. Scand. 22: 1707—1709, 1968.
- »— ; *Mäenpää, Pekka H.*; *Hassinen, Ilmo E.*: Ethanol-induced changes of cytoplasmic redox state as modified by thyroxine treatment. Ann. Med. exp. Fenn. 46: 137—142, 1968.

III HUMALAN FARMAKOLOGIA JA FYSIOLOGIA

- Abtee, Liisa*; *Eriksson, Kalervo*: 5-hydroxytryptamine and 5-hydroxyindolyacetic acid content in brain of rat strains selected for their alcohol intake. Physiol. Behav. 8: 123—126, 1972.
- Airaksinen, M. M.*; *Kurki, M.*; *Rosenberg, P. H.*; *Idänpään-Heikkilä, J. E.*; *Walker, K.*: Distribution and fate of trifluoroethanol in rats. Ann. Med. exp. Fenn. 49: 1—5, 1971.
- »— ; *Rosenberg, Per H.*; *Tammisto, Tapani*: A possible mechanism of toxicity of trifluoroethanol and other halothane metabolites. Acta pharm. tox. 28: 299—304, 1970.
- Eriksson, Kalervo*; *Wallgren, Henrik*: Behaviour of rats under the influence of ethyl alcohol in an open-field situation. Scandinavian Journal of Psychology 8: 257—267, 1967.
- Forsander, Olof A.*; *Lampila, Martti*; *Westerling, Bengt*: The utilization of ethanol by dairy cows. Journal of the Scientific Agricultural Society of Finland 39: 205—215, 1967.
- Hillbom, Matti E.*; *Franssila, K. O.*; *Forsander O. A.*: Influence of ethanol, n-propanol and iso-butanol on rat liver morphology. Scand. J. clin. Lab. Invest. 25, Suppl. 113: 73, 1970.
- Puputti, Erkki*; *Suomalainen, Heikki*: Über die biogenen Amine der Weine. — Mitt. Rebe Wein, Obstbau Fruchteverwertung (Klosterneuburg) 19: 184—192, 1969.

- Wallgren, Henrik*: On the mechanism of the central depressant action of ethanol. Proceedings of the 18th Congress of Scandinavian Neurologists, Helsinki 1967, Abstracts of Communications/Acta Neurologica Scandinavica 43: Suppl. 31, 1967.
- »— Biochemical aspects of the effects of alcohol on the central nervous system. XXXVI Congrès International de Chimie Industrielle, Bruxelles 1966, Compt. Rend. 3: 812–815, 1967.
- »— Effects of ethyl alcohol: biochemical, physiological, and behavioral aspects. Chapter 2: Some basic data on ethanol. Alkon Keskuslaboratorio, Seloste 8047/II, 1968, 79 s.
- »— Effects of ethyl alcohol: biochemical, physiological, and behavioral aspects. Chapter 4: Effects of ethanol on various physiological functions. Alkon Keskuslaboratorio, Seloste 8047/IV, 1968, 74 s.
- »— Effects of ethyl alcohol: biochemical, physiological, and behavioral aspects. Chapter 9: Prolonged exposure to alcohol. Alkon Keskuslaboratorio, Seloste 8047/IX, 1968, 192 s.
- »— Absorption, diffusion, distribution and elimination of ethanol. Effect on biological membranes. — International Encyclopedia of Pharmacology and Therapeutics. Alcohols and Derivates vol. 1, Oxford 1970, s. 161–188.
- »— ; *Ahlfqvist, Johan*; *Abman, Kurt*; *Suomalainen, Heikki*: Repeated alcoholic intoxication compared with continued consumption of dilute ethanol in experiments with rats on a marginal diet. Br. J. Nutr. 21: 643–660, 1967.

IV PÄIHITYMISEN VAIKUTUS KÄYTTÄYTYMISEEN JA SUORITUSKYKYYN

- Eriksson, K.*; *Webb, A. D.*: Effect of intraperitoneal injections of sherry wine components on the behaviour of rats in the open-field test. Ann. Med. exp. Fenn. 48: 273–280, 1970.
- Harlabti, Jaakko*: Threshold values of visual form perception and alcohol. — Contemporary Research in Psychology of Perception. Helsinki 1969, s. 63–69.
- Lehti, H.*; *Penttilä, A.*: Nystagmus humalatilän aiheuttaman toimintahäiriön kuvastajana. Suomen Lääkärilehti 26: 1635–1639, 1971.
- Penttilä, A.*; *Tenhu, M.*; *Kataja, M.*: Clinical examination for intoxication in cases of suspected drunken driving. Reports from the Central Organization for Traffic Safety in Finland, No 11, 1971. 44 s.
- »— ; *Tenhu, M.*; *Kataja, M.*: Computal analysis of clinical tests correlations with blood alcohol and the physicians final evaluation of the state of intoxication in cases of suspected drunken driving. Blutalkohol 9: 104–112, 1972.
- »— ; *Tenhu, M.*; *Kataja, M.*: Computer analyses of the clinical test performance results in the intoxication examination material utilizing the point counting system. Blutalkohol 9: 260–270, 1972.
- »— ; *Tenhu, M.*; *Kataja, M.*: Die klinischen Befunde der Trunkenheitsuntersuchung bei Personen mit Blutalkohol 0,00–0,15 ‰. Blutalkohol 8: 99–114, 1972.

- Scheinin, Barbro*: The cross-tolerance between ethanol and general anesthetics: an experimental study on rats. Turku 1971, 86 s.
- Turunen, Sakari*: Alkoholoin aiheuttamat akuutit psyykkiset häiriöt. Duodecim 88: 310—315, 1972.
- Walden, A. M.*: Studies of exploratory behavior in the albino rat. Physiol. Reports 22: 483—493, 1968.
- von Wright, J. M.; Mikkonen, Valde*: The influence of alcohol on the detection of light signals in different parts of the visual field. Scand. J. Psychol. 11: 167—175, 1970.
- »— ; *Peknamäki, Leena; Malin, Sinikka*: Effects of conflict and stress on alcohol intake in rats. Quart. J. Stud. Alc. 32: 420—433, 1971.

VI ALKOHOLIN VERTAILU MUIHIN YHDISTEISIIN

- Bruun, Kettil*: Alkoholi, huumausaineet ja lääkkeet. Alkoholipoliittikka 32: 231—237, 1967.
- »— Huumausaineiden valvonta ja moraalinen imperialismi. Medisiinari 5: 28—34, 1967.
- »— Alkoholism, narkomani och läkemedelsberoende. Teoksessa: Sociala avvikelser och social kontroll, toim. Joachim Israel, s. 311—333, Stockholm 1968.
- »— Huumausaineet ja niiden kontrolli. Tiimi 1968, (No 2), 5—15.
- »— Social control and drug policy. Teoksessa: Abuse of central stimulants, toim. Folke Sjöqvist & Malcolm Tottie. Almqvist & Wiksell. Göteborg 1969.
- »— Järkipräistä huumausainepoliittikkaa kohti. Teoksessa: Huumausainekysymys, toim. Ilkka Taipale. Porvoo 1970.
- »— Det inkonsekvente kontrollsystemet. Et perspektiv på alkohol og andre vanedannende stoffer. Norsk Juridisk Tidsskrift Lov og Rett 1971, s. 314—320.
- Elosuo, Reino*: Tinneristit ja heidän perheensä. Sosiaalinen aikakauskirja 63: 216—219, 1969.
- Eriksson, Kalervo*: Alkoholi- ja morfiiniaddiktion periytymisestä. Alkoholikysymys 38: 86—91, 1970.
- Gardin, Markeku*: Päihde-esitteen vaikutus lukiolaisten asenteisiin. Alkoholikysymys 38: 121—124, 1970.
- Helve, Anja; Kilpiö, Olavi; Koli, Telma*: Koululaisten huumausaineiden käyttö. Lapsi ja nuorisio 29: 234—245, 1970.
- Hemminki, Elina; Rissanen, Aila; Mattila, Antti*: Huumausaineiden käytöstä Helsingin koulunuorisio keskuudessa. Kartoittava osa. Sos. lääket. Aikak.l. 9: 152—156, 1971.
- Hernesniemi, Marja*: Huumausaineiden käyttö asevelvollisten nuorten keskuudessa syksyllä 1968. Sosiaalinen aikakauskirja 63: 193—207, 1969.
- »— Huumausaineiden käyttö kasvussa vai laskussa. Huoltaja 58: 444—445, 1970.
- Hillbom, Matti E.; Franssila, K. O.; Forsander, O. A.*: Influence of ethanol, n-propanol and iso-butanol on rat liver morphology. Scand. J. clin. Lab. Invest. 25, Suppl. 113: 73, 1970.
- Idänpään-Heikkilä, Jubana*: Alkoholoin ja lääkeaineiden yhteisvaikutus. Duodecim 88: 274—280, 1972.

- Kari-Koskinen, Onni; Kallio, Eeva-Maija*: Lääkkeiden liikkäkäytöstä Lounais-Suomen sairausvakuutusalueella. Suomen Lääkärilehti 25: 1833—1837, 1970.
- Koivusalo, M.*: Methanol. — International Encyclopedia of Pharmacology and Therapeutics. Alcohols and Derivatives. London 1970, s. 465—505.
- Komiteanmietintö 1971*: B 39. Huumausaineneuvottelukunnan mietintö No 1. Ehdotus huumaus- ja lääkeainneiden väärinkäyttäjien hoito-organisaation kehittämiseksi. Helsinki 1971, 67+15+80 s.
- Marjanen, Matti*: Rangaistus pois huumausainneiden käyttäjiltä. Huoltaja 58: 446—447, 1970.
- Määttänen, Matti*: Tinnerinkäytöstä nuorisonhuoltolaitoksiin sijoitetuilla pojilla. Sosiaalinen aikakauskirja 63: 207—216, 1969.
- Olkinuora, Martti*: Lääkeaineet ja liikenne. Suomen Lääkärilehti 26: 1943—1948, 1971.
- Rosenqvist, Pia*: Tutkimus kannabiksen käyttäjistä. Tiimi 1970, (No 1,) s. 15—17.
- Unsiö, Aarre*: Päihdeilmion sosiaaliset ja kulttuuriin liittyvät tekijät. Lapsi ja nuoriso 30 (10): 296—298, 317, 1971.
- Vapaatalo, Heikki; Karppanen H.*: Combined toxicity of ethanol with chlorpromazine, diazepam, chlormethiazole or pentobarbital in mice. Agents and Actions 1: 43—45, 1969.

VII ALKOHOLISMI

- Ahlström-Laakso, Salme*: Alkoholistilaskenta kahdessa maalaiskunnassa. Alkoholistitutkimuksen ennakkoraportti. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimus-
seloste No 45, 1969, 36 s. + liitteet.
- »— Alkoholistien alkoholinkäyttötavoista. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen
tutkimusseloste No 57, 1970, 89 s. + liitteet.
- »— Aineiston keruu. Alkoholistitutkimuksen osaraportti. Alkoholipoliittisen
tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 59, 1972.
- Bruun, Kettil*: Alkoholism, narkomani och läkemedelsberoende. Teoksessa: Sociala
avvikelser och social kontroll, toim. Joachim Israel, s. 311—333, Stockholm
1968.
- Eriksson, Kalervo*: Genetic factors and alcohol consumption in human being and
laboratory animals. 13th International Institute on the Prevention and Treat-
ment of Alcoholism, Zagreb 1967.
- Haavio, Marja-Liisa*: Helsingin Skid-Row -alkoholistien hammassairaudet. Marras-
kuun liikkeen julkaisuja. Helsinki 1969, 27 s.
- Kerosuo, Martti*: Alkoholismin levinneisyys Suomessa. Alkoholipoliitikka 35: 78—
85, 1970.
- Kiviranta, Pekka*: Tutkimus AA-liikkeen, A-klinikoiden ja alkoholistihuoltoloiden
klienteistä. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 31, 1968,
125 s. + liite.
- »— Alkoholism syndrome in Finland. The Finnish Foundation for Alcohol
Studies. Helsinki 1969, 137 s.
- Murto, Lasse; Mäkelä, Rauno*: Korvikealkoholistien osakulttuuri ja sen jäsenet ob-
servoijan ja lääkärin silmin tarkasteltuna. Osaraportti yhteiskunta- ja lääke-

- tieteellisestä tutkimuksesta »Korvikealkoholistien hoitoon hakeutumishalukkuus ja hoitoon hakeutumisen esteenä olevat tekijät». Tampereen Yliopiston Sosiaalipoliittikan laitoksen tutkimuksia 23, 1971, 92 s.
- Pöysä, Toivo; Mäkelä, Klaus*: 8000 korvikkeiden juojaa. Alkoholipoliittikka 33: 241—245, 1968.

VIII ALKOHOLISMIN HOITO JA HOITOTULOKSET

- Bruun, Kettil*: Implications of legislation relating to alcoholism and drug dependence: government policies. 29th Int. Congr. Alcohol, toim. Kiloh & Bell. Butterworths Australia 1971, s. 173—181.
- »— Finland: The non-medical approach. 29th Int. Congr. Alcohol, toim. Kiloh & Bell. Butterworths Australia 1971, s. 545—555.
- Forsberg, Seppo; Hasan, Jedd*: Huoltolaan toimitettujen miesalkoholistien fyysisen kuntoutumisen piirteitä neljän ensimmäisen viikon aikana. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 58, 1970, 62 s.
- Hämäläinen, Vilho*: Asunnottomien alkoholistien huolto ja hoito. Alkoholipoliittikka 36: 187—192, 1971.
- »— PAV-huollon tavoitteista ja näkymistä. Tiimi 1971, (No 1), 4—7.
- Idänpään-Heikkilä, Pirkko*: Huumaavien aineiden väärinkäyttäjien hoidosta. Alkoholikysymys 37: 103—108, 1969.
- Kinanen, Kalervo*: Näkemyksiä perheterapiasta. Tiimi 1970, (No 2), 4—7.
- Kostamo, Aarne*: A-kodin kokemukset tinneristä. Tiimi 1970, (No 1), 12—13.
- Manninen, Matti; Vuorinen, Abti*: AA:n raitistuneet alkoholistit. Huoltaja 59: 279—282, 1971.
- Murto, Lasse; Mäkelä, Rauno*: Korvikealkoholistien tila ja kuntoutus. Alkoholipoliittikka 37: 12—17, 1972.
- »— ; *Mäkelä, Rauno; Nopola, Kaija*: Korvikealkoholistit ja yhteiskunnan hoito- ja huoltotoimenpiteet. Osaraportti yhteiskunta- ja lääketieteellisestä tutkimuksesta »Korvikealkoholistien hoitoon hakeutumishalukkuus ja hoitoon hakeutumisen esteenä olevat tekijät». Tampereen Yliopiston Sosiaalipoliittikan laitoksen tutkimuksia 25, 1971, 38 s.
- Pihkanen, T. A.; Vaubkonen, Maija-Liisa*: Alkoholistit Hesperian sairaalan päivystyspoliklinikassa. Sos. lääket. Aikak.l. 8: 29—33, 1970.
- Siera, Heikki*: Psykodraama terapeuttisena välineenä. Mielenterveys 9: 28—34, 1969.
- Stenbäck, Asger*: Mikä on asetettava alkoholistien huollon ja hoidon tavoitteeksi? Alkoholikysymys 38: 172—176, 1970.
- Tirkkonen, Jorma*: Järvenpään sosiaalisairaalan jälkitiedustelun tuloksista. Huoltaja 59: 6—10, 1971.
- Tuominen, Eero*: Puolimatkantalo alkoholistien hoitomuotona: Toukolan hoitokoti. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 43. Helsinki 1969, 42 s. + liitteet.
- »— Puolimatkantalo alkoholistien hoitomuotona: Koivulan hoitokoti ja kolmen hoitokodin potilasaines. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 50, 1970, 21 s.

- Tuominen, Eero; Mäkelä, Klaus*: Puolimatkantalo alkoholistien hoitomuotona. Alkoholipolitiikka 35: 192–197, 1970.
- Westling, Achilles*: Alkoholistien kuntoutusongelma Suomessa. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 35. Helsinki 1969, 213 s.
- Österberg, Ingalill*: Vuorovaikutus alkoholistien hoidossa. Alkoholipolitiikka 34: 132–137, 1969.
- »— Alkoholistien radikaali hoitokoti. Alkoholipolitiikka 36: 10–15, 1971.

IX ALKOHOLI JA MEDISIINISET ONGELMAT (SAIRAUDET)

- Achté, Kalle; Seppälä, Kalevi; Ginman, Leif; Colliander, Nils*: Alcoholic psychoses in Finland. The Finnish Foundation for Alcohol Studies. Helsinki 1969, 68 s.
- Alba, Antti*: Alkoholii ja sydänlöydökset vuonna 1967 oikeuskemiallisesti tutkituissa kuolemantapauksissa. Alkoholikysymys 38: 3–12, 1970.
- »— ; *Hirvonen, J.; Lehti, H.*: Hukkumiskuolemat ja niiden tausta Suomessa vuonna 1967. Suomen Lääkärilehti 25: 1630–1637, 1970.
- »— ; *Isokoski, Mauri; Niemi, Timo; Pyrbönen, Anja*: Putkakuolemat Suomessa vuosina 1963–1967. Alkoholipolitiikka 34: 294–299, 1969.
- »— ; *Korte, Taimi*: Myrkytyskuolemat vuosina 1968–1970. Suomen Lääkärilehti 26: 1311–1315, 1971.
- Bergström, R. M.; Sainio, K.; Taalas, J.*: The effect of ethanol on the EEG of the Guinea-pig foetus. Med. Pharmacol. exp. 16: 448–452, 1967.
- Harenko, A.*: Kroonisen alkoholismin neurologiset komplikaatiot. Duodecim 88: 300–309, 1972.
- Isokoski, Mauri*: Putkakuolemat Suomessa vuosina 1963–1967. Alkoholipolitiikka 34: 294–299, 1969.
- Jääskeläinen, A. J.*: Hukkumiskuolemat ja alkoholi. Alkoholipolitiikka 34: 127–131, 1969.
- Louhija, Antti*: Alkoholin kardiovaskulaariset vaikutukset. Duodecim 88: 292–299, 1972.
- Salaspuro, M. P.*: Application of the galactose tolerance test for the early diagnosis of fatty liver in human alcoholics. Scand. J. clin. Lab. Invest. 20: 274–280, 1967.
- »— Method for the early diagnosis of fatty liver in human alcoholics. Scand. J. clin. Lab. Invest. 19: Suppl. 95, 90, 1967.
- »— Rasvamaksan varhaisdiagnostiikka. Alkoholipolitiikka 32: 175–178, 1967.
- »— Studies on the influence of ethanol on the metabolism of the normal and pathological liver. Diss., Univ. Helsinki 1968, 50 s.
- »— Alkoholin aiheuttamat maksasairaudet. Duodecim 88: 281–291, 1972.
- Tirkkonen, Jorma*: Lääkkeiden väärinkäyttö ja narkomaanikysymys PAVL:n kannalta. Alkoholipolitiikka 33: 74–77, 1968.
- Wallgren, Henrik*: Alkoholijuomien kulutuksen suhteesta alkoholisairauksien syntyyn. Alkoholipolitiikka 34: 70–74, 1969.

X ALKOHOLI JA SOSIAALISET ONGELMAT

- Aarvala, Antero*: Rattijuoppojen ajallinen ja alueellinen esiintyminen Helsingin liikenteessä. Alkoholikysymys 36: 112—119, 1968.
- »— Rattijuoppoudesta Helsingissä vuosina 1958, 1960 ja 1961 syytetyt miehet. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 30, 1968, 211 s.
- »— Tuloksia rattijuoppoutta koskevasta tutkimuksesta. Alkoholipolitiikka 33: 69—73, 1968.
- »— Liikenne-raittiuustilanne Suomessa. Alkoholikysymys 38: 79—85, 1970.
- Ablfors, U. G.*: Alcohol and conflict. The Finnish Foundation for Alcohol Studies. Helsinki 1969. 77 s.
- Alba, Antti*: Liikennejuopumustapausten kehityksestä Suomessa 1968—1970. Alkoholipolitiikka 36: 337—340, 1972.
- »— ; *Tamminen, V.*; *Ruohonen, A.*: Liikennejuoppouden uusimmasta kehityksestä Suomessa v. 1969 verenalkoholitutkimusten valossa. Alkoholikysymys 38: 111—115, 1970.
- Alkoholilojen kehitys*. Alkon vuosikirja 38: 7—18, 1969.
- Aromaa, K.*: Arkipäivän väkivaltaa Suomessa. Kriminologian laitos. Helsinki 1971, sarja No 11.
- Häkkinen, Sauli*; *Kaukinen Reijo*; *Tallqvist, Anders*: Tieliikenneonnettomuuksien syytutkimus. Katsaus aikaisempiin tutkimuksiin ja alustava tutkimussuunnitelma. Työterveyslaitoksen tutkimuksia No 44, 1969, 86 s. + liite.
- Immonen, E. J.*: Kohtuus ja väärinkäyttö. Yhteiskunnalliset haitat ja rajoitukset. Alkon yleiskirjaston julkaisuja 16. Helsinki 1970, 199 s.
- Jaakkola, Risto*; *Takala, Hannu*: Rattijuoppous 1951—1970. Kriminologinen tutkimuslaitos, Sarja M: 13. Helsinki 1971, 49 s.
- Labti, Matti*: Ajokortin peruuttaminen poliisitoimin. Kriminologinen tutkimuslaitos, Sarja M: 12. Helsinki 1971, 64 s.
- Lainio, Eila*: Alkoholilojen kehitys v. 1970. Oy Alko Ab vuosikirja 39: 7—14, 1970.
- Olkinuora, Martti*: Moottorijoneuvolla ajo psykiatrisen lääkehoidon aikana. Suomen-Lääkärilehti 26: 2088—2097, 1971.
- Salo, Reino*: Alkoholiongelma sosiaalihuollossa. Vaasa 1970, 315 s.
- Siiipola, Martti*: Ongelmajuoajat ja työstäpoissaolot. Sosiaalipolitiikan pro gradu-tutkielma. Helsingin Yliopisto 1968.
- »— Ongelmajuoajien työstäpoissaolot. Alkoholipolitiikka 34: 22—26, 1969.
- Turunen, Sakari*: Asunnottomat alkoholistit. Alkoholipolitiikka 33: 304—307, 1968.
- Törnudd, Patrik*: The preventive effect of fines for drunkenness. Scandinavian Studies in Criminology 2: 109—124, 1968.
- Westling, Achilles*: Sakkojen muuntorangeistukset ja työllisyystilanne. Alkoholipolitiikka 32: 129—134, 1967.
- Virkkunen, M.*: Sosiaalihuollossa olevien alkoholistien itsemurhat. Sosiaalinen aika kauskirja 65: 219—222, 1971.
- »— ; *Alba, A.*: On suicides committed under the influence of alcohol in Finland in 1967. Br. J. Addict. 65: 317—323, 1970.

XI ALKOHOLIN KÄYTTÖ JA SEN SOSIAALINEN FUNKTIO

- Ahlstedt, Helena*: Opiskelijoiden alkoholin käyttö. Alkoholipolitiikka 35: 139—143, 1970.
- Ahlström-Laakso, Salme*: Alkoholistien alkoholinkäyttötavoista. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 57, 1970. 89 s. + liitteet.
- »— Alkoholistien alkoholinkäyttötavoista. Tiimi 1970, (No 3), 12—18.
- »— Alkoholistilaskenta kahdessa maalaiskunnassa. Alkoholipolitiikka 35: 4—15, 1970.
- Bruun, Ketiil*: The actual and the registered frequency of drunkenness in Helsinki. Br. J. Addict. 64: 3—8, 1969.
- Hernesniemi, Marja*: Huuhausaineiden käyttö asevelvollisten nuorten keskuudessa syksyllä 1968. Sosiaalinen aikakauskirja 63: 193—207, 1969.
- Kaipainen, Olavi*: Landskronan siirtosuomalaisten sosiaalista taustaa ja alkoholi-juomien käyttö. Alkoholikysymys 39: 126—141, 1971.
- Kuokkanen, Aarre*: Alkoholin kulutus Tampereella, Turussa ja Helsingissä 1960—1968. Tilastollisia tiedonantoja Tampereelta 2: 52—58, 1969.
- Kyytinen, Pekka*: Taari — karjalainen perhejuoma. Alkoholipolitiikka 34: 196—197, 1969.
- Lainio, Eila*: Alkoholijuomien kulutuksen alueellisesta tasaantumisesta vuonna 1969. Alkoholipolitiikka 35: 243—245, 1970.
- Lauerma, Matti*: Havaintoja alkoholin käytöstä Jääkäripataljoona 27:ssä. Alkoholipolitiikka 33: 24—48, 1968.
- Moilanen, Olavi*: Varusmiesten ravintolakäyttäytymisestä. Alkoholipolitiikka 36: 152—155, 1971.
- Mäkelä, Klaus*: Alkoholin vuosikulutus eri väestöryhmissä. Kulutustutkimuksen ennakkoraportti. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 42, 1969. 10 s.
- »— Raittiit. Kulutustutkimuksen ennakkoraportti. Alkoholikysymys 37: 43—53, 1969.
- »— Tilastoimaton alkoholinkulutus ja laiton liike. Kulutustutkimuksen ennakkoraportti. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 33, 1969. 16 s.
- »— Alkoholin ongelmakäyttäjät kulutustutkimuksen mukaan. Alkoholikysymys 38: 160—171, 1970.
- »— Ammatin arvostus, tulot ja alkoholi-juomien käyttö. Alkoholikysymys 38: 125—148, 1970.
- »— Ikä ja alkoholin käyttö. Alkoholipolitiikka 35: 314—322, 1970.
- »— Juomiskertojen uscus nautittujen juomien määrän mukaan ennen ja jälkeen lainuudistuksen. Alkoholipolitiikka 35: 246—255, 1970. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 55, 1970. 15 s. + liitteet.
- »— Tilastoimaton alkoholinkulutus ja laiton liike ennen ja jälkeen lainuudistuksen. Alkoholipolitiikka 35: 68—77, 1970.
- »— Uusi alkoholilainsäädäntö ja raittiiden lukumäärä. Alkoholikysymys 38: 18—23, 1970.
- »— Alkoholikonsumtionens veckorytm före och efter lagreformen. Alkoholpolitik 34: 3—9, 1971.

- Mäkelä, Klaus*: Alkoholinkulutuksen jakauma. Alkoholikysymys 39: 3—14, 1971.
 —»— Concentration of alcohol consumption. Scandinavian Studies in Criminology 3: 77—88, 1971.
 —»— Measuring the consumption of alcohol in the 1968—1969 alcohol consumption study. Oy Alko Ab. Social Research Institute of Alcohol Studies. Vol. 2, Helsinki 1971, 52 s.
- Nyberg, Aarni*: Alkoholijuomien kulutuksen alueellinen vaihtelu Suomessa. Alkoholitutkimussäätiön julkaisu. Helsinki 1969, 87 s.
- Partanen, Juha*: Asiakastutkimus 1968. Ravintolakäyntien tiheyttä ja suhtautumista ravintoloihin kartoittavan tutkimuksen tulokset. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 53, 1970, 79 s. + liitteet.
- Pernanen, Kai*; *Pöysä, Toivo*: Pontikkaa sahtipitäjässä. Alkoholipoliitikka 32: 3—8, 1967.
- Pipping, Knut*: Social and technical change in an Alandic Island Community. Acta Sociologica 11: 207—222, 1968.
- Pöysä, Toivo*: Paljonko sahtia? Alkoholipoliitikka 33: 4—13, 1968.
 —»— Sokeripontikkaa. Alkoholipoliitikka 34: 75—79, 1969.
 —»— ; *Aho, Martti*: Viinakset ja viihde poroaidalla. Alkoholipoliitikka 36: 244—249, 1971.
 —»— ; *Mäkelä, Klaus*: Pontikan vuosituotanto. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 32, 1968, 7 s.
 —»— ; *Mäkelä, Klaus*: Korvikealkoholin juopottelukäyttö ennen ja jälkeen lainuudistuksen. Alkoholipoliitikka 35: 323—327, 1970.
- Saarto, Tuula*; *Aikio, Samuli*: Vähemmistöjen juomatapoja. Alkoholipoliitikka 36: 59—65, 1971.
- Suuronen, Kerttu*: Piiloperinne juomatavoissamme. Alkoholipoliitikka 36: 299—305, 1971.

XII ASENTEET JA SOSIAALISET NORMIT

- Gardin, Markku*: Päihde-esitteen vaikutus lukiolaisten asenteisiin. Alkoholikysymys 38: 121—124, 1970.
- Hauge, Ragnar*: Nuoriso ja juomispaine. Alkoholipoliitikka 32: 9—18, 1967.
- Mäkelä, Klaus*: Alkoholinkäytön motiivien faktorirakenne. Kulutustutkimuksen ennakkoraportti. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 39, 1969, 15 s.
 —»— Kansan käsitys keskioluesta ennen lainuudistusta. Alkoholipoliitikka 34: 4—6, 1969.
 —»— Keskioluen vapauttamista koskevat käsitykset ja oluen käyttö ruokajuomana ennen ja jälkeen lainuudistuksen. Alkoholipoliitikka 34: 336—337, 1969.
 —»— The motives for the alcohol behavior of Helsinki men. Brit. J. Addict. 66: 261—269, 1971.
- Tuomi, Pertti*: Raittiusseuralaisten alkoholiasenteista. Sosiaalipsykologian pro gradu-tutkielma. Helsingin Yliopisto 1968, 67 s. + liitteet. Yhteenvedo: Valkolakki 1969: 4, 7—10.

XIII ALKOHOLIPOLITIIKKA JA SOSIAALINEN KONTROLLI

- Ablström, Salme*: Juopumuspidätys — sosiaalisen kontrollin keino: Helsingin ja Kööpenhaminan välinen vertailu. Sosiologian pro gradu -tutkielma. Helsingin Yliopisto 1968.
- Ablström-Laakso, Salme*: Fyllerianhållanden i Helsingfors och Köpenhamn. Alkoholfrågan 63: 176—188, 1969.
- »— Juopumuspidätys — sosiaalisen kontrollin keino: Helsingin ja Kööpenhaminan vertailu. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 37, 1969. 157 s. + liitteet.
- »— Arrests for drunkenness — two capital cities compared. Scandinavian Studies in Criminology 3: 89—105, 1971.
- Alanen, Pellervo*: Raittiusliike järjestöinä 1. 1. 1965 I—II. Alkoholikysymys 36: 10—32, 35—55, 1968.
- Bruun, Kettil*: Huuhausainoiden valvonta ja moraalinen imperialismi. Medisiinari 5: 28—34, 1967.
- »— Alkoholii, huuhausaineet ja lääkkeet. Alkoholipolitiikka 32: 231—237, 1967.
- »— Huuhausaineet ja niiden kontrolli. Tiimi 1968, (No 2), 5—15.
- »— Todellinen ja rekisteröity juopumustiheys Helsingissä. Alkoholipolitiikka 33: 179—182, 1968.
- »— Social control and drug policy. — Teoksessa: Abuse of central stimulants, toim. Folke Sjöqvist & Malcolm Tottie. Almqvist & Wiksell. Göteborg 1969.
- »— Legislation and alcoholism. Teoksessa: Alcohol & alcoholism, toim. Robert E. Popham. Toronto 1970, s. 356—359.
- »— Alkoholihaitat mahdollisimman vähäisiksi. Alkoholipolitiikka 35: 185—191, 1970.
- »— Järkiperaistä huuhausainepolitiikkaa kohti. Teoksessa: Huuhausainekysymys., toim. Ilkka Taipale. Porvoo 1970.
- »— Det inkonsekvente kontrollsystemet. Et perspektiv på alkohol og andre vanedannende stoffer. Norsk Juridisk Tidsskrift Lov og Rett 1971. s. 314—320.
- »— Päihdekontrollin pulmia. Alkoholipolitiikka 37: 56—60, 1972.
- Heikkilä, Eero*: Ravintolalaitos paremmin palvelevaksi. Alkon vuosikirja 38: 3—6, 1969.
- »— Aihetta keskusteluun anniskelupolitiikasta. Alkoholipolitiikka 36: 287—292, 1971.
- Helander, Voitto*: Painostustoiminta lainsäädäntöprosessissa. Tutkimus alkoholipoliittisten painostusryhmien toiminnasta alkoholilainsäädäntöä uudistettaessa. Turun Yliopiston valtio-opin laitos. Sarja C No 9, 1969. Turku 1969, 187 s.
- Hernesniemi, Marja*: Sosiaaliviranomaisten tietoon tulleet huuhaus- ja lääkeainoiden väärinkäyttötapaukset ajalla 1. 1.—31. 10. 1968. Sosiaalinen aikakauskirja 63: 183—193, 1969.
- Hirvonen, Kaarle*: Tsaari-Venäjänsä kapakkalaitos. Alkoholipolitiikka 36: 16—22, 1971.
- Holm, Tor W.*: Anniskelua ja hyväntekeväisyyttä Helsingissä. Alkoholipolitiikka 32: 124—128, 1967.
- »— Helsingfors Utskänkningsaktiebolag 1873—1906. En studie i halvfilantropisk företagsamhet i den tidiga industrialismens Finland. Helsingfors Universitet 1970, 123 s. + liitteet.

- Immonen, Erkki J.*: Kansanäänestys kieltolaista. *Alkoholipolitiikka* 32: 74—78, 1967.
- »— Alkoholikieltojen ja -rajoitusten uskonnolliset juuret. *Vartija* 81: 34—38, 1968.
- »— Miksi kieltolaki kaatui. *Sosiologia* 5: 90—93, Helsinki 1968.
- »— Alkoholikysymyksen opetuksesta maamme kouluissa. *Kasvatus ja koulu* 55: 146—150, 1969.
- »— Talouspula ja kieltolaki. *Alkoholikysymys* 39: 123—125, 1971.
- Jääskinen, Matti*: Alkoholipoliittiset päätöksentekojärjestelmät Pohjoismaissa. Yleisen valtio-opin lisensiaattitutkielma. Helsingin Yliopisto 1970, 165 s.
- Kallio, Risto*: Kustavilaisen ajan alkoholipolitiikka. *Alkoholipolitiikka* 37: 124—128, 1972.
- Karila, Antti*: Raittius ja raittiustyö haastattelututkimuksen valossa. *Alkoholikysymys* 36: 105—111, 1968.
- Kauppila, Olli*: Alkon teollisuuslaitokset. *Suomen Kemistilehti* 43 A: 122—126, 1970.
- Kettunen, Pertti*: Anniskeluravintoloiden kannattavuus 1965—1967. *Acta Academiae Oeconomicae Helsingiensis, Series A: 4*. Tapiola 1970, 215 s.
- »— Anniskeluravintoloiden kannattavuus 1965—1967. *Alkoholipolitiikka* 35: 198—206, 1970.
- Klemola, Liisa*: Yhteiskunta ja raittiusliike. *Alkoholikysymys* 38: 151—159, 1970.
- Koivukangas, Kauno*: Raittiustyö Evijärven kansa- ja kansalaiskouluissa. *Alkoholikysymys* 37: 85—91, 1969.
- Kukkonen, Maija-Liisa*: Kieltolaki kulttuuri-ilmiönä. *Alkoholipolitiikka* 36: 231—240, 1971.
- Komiteanmietintö 1971*: B 39. Huuhausaineneuvottelukunnan mietintö No 1. Ehdotus huuhaus- ja lääkeaineiden väärinkäyttäjien hoito-organisaation kehittämiseksi. Helsinki 1971, 67+15+80 s.
- Kuusi, Pekka*: Päihdeongelmien hoitamisesta. *Alkoholikysymys* 39: 107—110, 1971.
- »— ; *Markkanen, Touko*; *Mustonen, Seppo*: Uusien myymäläpaikkakuntien valinta. *Alkoholipolitiikka* 33: 235—240, 1968.
- Louhelainen, Pekka*: Kieltolakiäänestyksestä 40 vuotta. *Alkoholikysymys* 39: 118—123, 1971.
- Marjanen, Matti*: Rangaistus pois huuhausaineiden käyttäjiltä. *Huoltaja* 58: 446—447, 1970.
- Markkanen, Touko*: Alkoholipoliittisia kärjistyksiä Helsingissä ja Kööpenhaminassa. *Alkoholipolitiikka* 34: 16—21, 1969.
- Mäkelä, Klaus*: Oikeuskäytäntö ja yleinen oikeustajunta. *Lakimieslehti* 67: 69—90, 1969.
- »— Alkoholitutkimus ja alkoholipolitiikka. *Alkoholikysymys* 38: 13—17, 1970.
- »— Alkoholitutkimus ja alkoholipolitiikka. *Sosiologia* 8: 213—237, 1971.
- »— ; *Pöysä, Toivo*: 30-luvun olutravintoloista. *Alkoholipolitiikka* 32: 296—302, 1967.
- Niskanen, Eila*: Raittiuskilpajoinnosten vuosien 1968—1971 valmistuslehtisten sisällyksen erittely. *Research reports No 32*, 1971. Department of Education, University of Jyväskylä. 43 s. + liitteet.
- »— ; *Oleksiö, Hannu*: Opettajanvalmistusta koskevat komiteanmietinnöt ja raittiuskasvatus. *Alkoholikysymys* 39: 67—71, 1971.

- Nyberg, Aarni*: Alkoholijuomien hintojen ja myynnin volyymien kehitys indeksisarjojen kuvaamana. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 34. Helsinki 1969, 36 s.
- Oksanen, Matti*: Raittius- ja alkoholipoliittisten aloitteiden tekeminen vuoden 1966 valtiopäivillä. Alkoholipoliitikka 36: 78–95, 1968.
- Olkinnuora, Hannu*: Kansa- ja kansalaiskoulun opetussuunnitelmien ja oppikirjojen alkoholi-informaation sisällön erittely. Research reports No 30, 1971. Department of Education, Jyväskylän Yliopisto. 139 s. + liitteet.
- Panula, Aarre*: Alkoholijuomien salakuljetus. Alkoholipoliitikka 33: 63–68, 1968.
- Partanen, Juba*: Hillitseekö ravintolaympäristö? Alkoholipoliitikka 34: 7–15, 1969.
- »— Ravintolatutkimus 1968. Ravintoloiden toimintaa ja asiakkaita koskevan tiedustelun tulokset. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 41. Helsinki 1969, 97 s. + liitteet.
- Pekkala, Junno*: Finland's new alcohol legislation. Helsinki 1969, 10 s.
- »— Alkoholilain kuntiin kohdistuvat määräykset. Alkoholikysymys 37: 54–62, 1969.
- »— Uusi alkoholilainsäädäntö. Alkoholipoliitikka 33: 115–122, 1968.
- »— Uusi alkoholilainsäädäntö. Helsinki 1970, 350 s.
- Pöysä, Toivo*: Keskioluen anniskelukokeilu. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen moniste 1969. Helsinki 1969, 31 s. + liitteet.
- »— Alkon lakon vaikutuksia. Alkoholipoliitikka 36: 150–152, 1971.
- Rontu, Helge*: Juopumussakoista Helsingissä 1965. Alkoholipoliitikka 32: 70–73, 1967.
- Säilä, Sirkeä-Liisa*: Alkon myyntikieltoihin tehdyt valitukset. Alkoholipoliitikka 35: 86–92, 1970.
- Taipale, Väinö*: Alkoholien valmistuksen ja käytön uusi tarkastusjärjestelmä. Alkoholikysymys 38: 177–180, 1970.
- Tuominen, Tauno A.*: Olutravintoloista taloudellisesti kannattavia. Alkoholipoliitikka 32: 291–295, 1967.
- »— Anniskeluhinnoittelu ja kulutusrakenne. Alkoholipoliitikka 34: 63–69, 1969.
- »— Alkoholijuomien anniskelu Norjassa. Alkoholipoliitikka 36: 3–9, 1971.
- Tuominen, Uuno*: Raittiusliikkeen ohjelmista. Alkoholikysymys 35: 96–117, 1967.
- »— Raittiuden edistäminen valtion tehtävänä. Suomalaisia kokemuksia ja ongelmia. Alkoholikysymys 36: 67–71, 1968.
- »— Nykyisin raittiuspolitiikan tavoitteista ja keinoista. Alkoholikysymys 37: 75–80, 1969.
- »— Raittustyön organisatio valtion kannalta nähtynä. Alkoholikysymys 38: 105–108, 1970.
- Törnudd, Patrik*: Fylleriböter som medel för social kontroll. Kriminologiska forskningsinstitutet. Serie M, No 4. Helsingfors 1969, 224 s.
- Uusitalo, Paavo*: Vankila ja työsiirtola rangaistuksena. Tammi, Helsinki 1968, 205 s.
- Vesa, Hannu*: Yhteiskuntapoliittinen tarkoituksenmukaisuus mietojen alkoholi-juomien tuotannossa. Alkoholipoliitikka 37: 67–69, 1972.
- Voipio, Martti*: Raittiusopetuksen ongelmia. Alkoholikysymys 39: 72–81, 1971.

XIV ITSEVALINTAKOKEET

- Eriksson, Kalervo*: Effect of two diuretic drugs on liquid consumption and free choice of alcohol in albino rats. *Nature* 213: 316–317, 1967.
- »— Genetic factors and alcohol consumption in human being and laboratory animals. 13th International Institute on the Prevention and Treatment of Alcoholism, Zagreb 1967.
 - »— Albinorotan itsevalintatilanteessa tapahtuvaan vapaaehtoiseen alkoholin nauttimiseen ja tulosten tulkintaan vaikuttavat tekijät sekä fenotyypin määrittely juomisen perusteella tapahtuvan eläinkantojen kehittämisen kannalta. Alkon Keskuslaboratorio. Seloste 7306, 1968. 123 s.
 - »— Alkoholismin etiologian biologinen selvittely eläinkokeilla. *Alkoholipoliitiikka* 33: 183–189, 1968.
 - »— Comments on the note by Robert D. Myers, Ethyl alcohol consumption: valid measurement in albino rats. *Science* 161: 76–77, 1968.
 - »— The determination of the phenotype and the role of the genotype for voluntary alcohol consumption in mice and rats. Alkon Keskuslaboratorio, Seloste 7317, 1968, 12 s.
 - »— The determination of the phenotype and the role of the genotype for voluntary alcohol consumption in selected strains of mouse and rat. 28th Int. Congr. Alcohol, 1: 109–110, 1968, Washington. Toim. M. Keller & M. Majchrowicz.
 - »— Genetic selection for voluntary alcohol consumption in the albino rat. *Science* 159: 739–741, 1968.
 - »— Perimän ja ympäristön osuus alkoholin nauttimista säätelevinä tekijöinä koeläimillä suoritettujen tutkimusten perusteella. *Alkoholikysymys* 36: 3–9, 1968.
 - »— Effects of ovariectomy and contraceptive hormones on voluntary alcohol consumption in the albino rat. *Jap. J. Stud. Alc.* 4: 1–5, 1969.
 - »— The estimation of heritability for the self-selection of alcohol in the albino rat. *Ann. Med. exp. Fenn.* 47: 172–174, 1969.
 - »— Factors affecting voluntary alcohol consumption in the albino rat. *Ann. Zool. Fennici* 6: 227–265, 1969.
 - »— Alkoholi- ja morfiiniaddiktion periytymisestä. *Alkoholikysymys* 38: 86–91, 1970.
 - »— Genetical analysis of the voluntary alcohol consumption in mice under quinine-saccharine motivation. *Scand. J. clin. Lab. Invest.* 25, Suppl. 113: 61, 1970.
 - »— Effect of ten contraceptive drugs on voluntary alcohol consumption in albino rats. *Jap. J. Stud. Alc.* 6: 9–11, 1971.
 - »— Inheritance of behaviour towards alcohol in normal and motivated choice situations in mice. *Ann. Zool. Fennici* 8: 400–405, 1971.
 - »— Rat strains specially selected for their voluntary alcohol consumption. *Ann. Med. exp. Fenn.* 49: 67–72, 1971.
 - »— Rat strains genetically selected for their behaviour towards alcohol. *Scan. J. clin. Lab. Invest.* 29, Suppl. 122: 53, 1972.
 - »— ; *Kiianmaa, K.*: Genetic analysis of susceptibility to morphine addiction in inbred mice. *Ann. Med. exp. Fenn.* 49: 73–78, 1971.

- Eriksson, Kalervo ; Pikkarainen, Pekka H.*: Differences between the sexes in voluntary alcohol consumption and liver ADH-activity in inbred strains of mice. *Metab. Clin. Exptl.* 17: 1037—1042, 1968.
- »— ; *Pikkarainen, Pekka H.*: Strain and sex differences in voluntary alcohol consumption, liver ADH activity and aldehydeoxidizing capacity in inbred strains of mice. *Jap. J. Stud. Alc.* 5: 1—7, 1970.
- Hillbom, M. E.*: The effect of choline chloride on the voluntary alcohol consumption of the albino rat. *Alkon Keskuslaboratorio, Seloste 7307*, 1968, 210 s.

XV TEORIA- JA MENETELMÄTUTKIMUS

- Christie, Nils ; Bruun, Kettil*: Alcohol problems: The conceptual framework. 28th Int. Congr. Alcohol, toim. Mark Keller & Timothy G. Coffey. Vol. 2: 65—73, 1969.
- Ekkholm, Anders*: A pseudo-Markov model for stationary series of events. *Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 31 a*, 1968. 59 s. + liite.
- »— A pseudo-Markov model for stationary series of events. *Commentat. Physico-Math.* Vol. 41: 73—121, 1971.
- »— ; *Hyvärinen, Jubani*: A pseudo-Markov model for series of neuronal spike events. *Biophys. J.* 10: 773—796, 1970.
- Eriksson, Kalervo*: Albinorotan itsevalintatilanteessa tapahtuvaan vapaaehtoiseen alkoholin nauttimiseen ja tulosten tulkintaan vaikuttavat tekijät sekä fenotyypin määrittely juomisen perusteella tapahtuvan eläinkantojen kehittämisen kannalta. *Alkon Keskuslaboratorio, Seloste 7306*, 1968, 123 s.
- Mäkelä, Klaus*: Yhdistettyjen mittareiden rakentaminen. Kulutustutkimuksen ennakkoraportti. *Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseloste No 38*, 1969. 6 s.
- Nykanen, Lalli* (toim.): A standardization of methods for determination of the alcohol content of beverages and distilled potable spirits. *Pure Appl. Chem.* 17: 273—312, 1968, (Julkaistu 1969).
- Partanen, Juba*: On waiting time distributions. *Acta Sociologica* 12: 132—143, 1969.
- Penttilä, A. ; Tenbu, M. ; Kataja, M.*: Computer analyses of the clinical test performance results in the intoxication examination material utilizing the point counting system. *Blutalkohol* 9: 260—270, 1972.
- Salo, Paula*: Aistimusten osuus alkoholijuomien aromissa. *Alkoholipoliitiikka* 37: 18—25, 1972.
- Tenbu, Martti*: Humalatilalan asteen määrittäminen. *Duodecim* 88: 266—273, 1972.

XVI KATSAUKSET YMS.

- Ahlström-Laakso, Salme*: Suomalaisten alkoholinkäyttö. *Duodecim* 88: 231—235, 1972.
- Barry, Herbert III ; Wallgren, Henrik*: A further note on preparing alcohol solutions. *Quart. J. Stud. Alc.* 29: 176—178, 1968.

- Bruun, Kettil:* Alkoholismforskning i Finland. Sos. lääket. Aikak.l. 6: 3--16, 1968.
- »— Alkoholitutkimuksen kolme kulmakiveä. Alkoholikysymys 39: 32—37, 1971.
- »— Alkoholitutkimussäätiön tutkimusohjelmasta. Alkoholipolitiikka 36: 169—174, 1971.
- »— Alkoholii käyttö, vaikutukset ja kontrolli. Tammi, Helsinki 1972, 377 s.
- »— Introduction to the special supplement on survey of drinking and abstinence. Quart. J. Stud. Alc., Suppl. No 6, 1972.
- Eriksson, Kalervo:* Biologisen alkoholitutkimuksen tavoitteista. Alkoholipolitiikka 35: 135—138, 1970.
- »— Morfiini- ja alkoholiriippuvuudesta — uusia koetuloksia. Alkoholipolitiikka 35: 263—265, 1970.
- »— Ympäristöekologiset kysymykset Alkon piirissä. Ympäristö ja Terveys 5: 24—29, 1971.
- »— Alkoholismin syiden kokeellinen tutkimus. Duodecim 88: 235—239, 1972.
- »— ; *Kärkkäinen, Kari:* Pullo- ja tölkkijätteen kasaantuminen luontoon Suomessa vuonna 1970. Alkoholipolitiikka 36: 175—186, 1971.
- »— ; *Kärkkäinen, Kari:* Kertakäyttöpullojen ja -tölkkien kasaantuminen maastoon Suomessa vuonna 1971. Alkoholipolitiikka 37: 113—122, 1972.
- Forsander, Olof A.:* Alkoholii ja biologia. Suomen Kemistilehti 43 A: 108—114, 1970.
- »— Effects of ethanol on metabolic pathways. International Encyclopedia of Pharmacology and Therapeutics. Section 20, Vol. 1, Pergamon Press, Oxford-New York 1970, s. 117—135.
- »— Influence of ethanol on the redox state of the liver. Quart. J. Stud. Alc. 31: 550—570, 1970.
- »— Biologinen alkoholitutkimus. Alkoholipolitiikka 36: 229—230, 1971.
- »— Alkoholii veressä ilman alkoholin nauttimista. Alkoholipolitiikka 36: 241—243, 1971.
- »— Effects of ethanol on metabolic pathways. — International Encyclopedia of Pharmacology and Therapeutics. Alcohols and Derivates 1: 117—135, 1971.
- »— Alkoholii aineenvaihdunta. Duodecim 88: 240—246, 1972.
- »— ; *Eriksson, Kalervo (toim.):* Biological aspects of alcohol consumption. The Finnish Foundation for Alcohol Studies. Helsinki 1972, 293 s.
- Halila, Aimo:* Väinö Voionmaa. Helsinki 1969, 442 s.
- »— Väinö Voionmaa raittiusmiehenä. Alkoholipolitiikka 34: 185—187, 1969.
- Heino, Eero:* Bacchus Suomen kirjallisuudessa kustavilaisesta ajasta kotipolton kieltämiseen. Acta Universitatis Tampereensis A 27. Tampere 1969, 179 s.
- »— Bacchus Suomen kirjallisuudessa kustavilaisesta ajasta kotipolton kieltämiseen. Alkoholipolitiikka 35: 93—97, 1970.
- Hirn, Sven:* Viipurin kapakat 1850-luvulla. Alkoholipolitiikka 34: 80—86, 1969.
- Hirvonen, Kaarle:* Antiikin alkoholijuomat I—IV. Alkoholipolitiikka 34: 138—142, 191—194, 244—248 & 300—305, 1969.
- »— Antiikin alkoholittomat juomat. Alkoholipolitiikka 35: 328—334, 1970.
- Immonen, Erkki J.:* The alcohol problem in Finland. Br. J. Addict. 62: 287—293, 1967.
- »— Alkoholipolitiikka ja lehtikeskustelut. Suomalainen Suomi 36: 255—256, 1967.

- Immonen, Erkki J.*: Ensimmäiset kieltolakivuodet. *Alkoholikysymys* 35: 172—184, 1967.
- »— Juomaopin ja ravintola-alan kirjallisuutta. Alkon Yleiskirjaston julkaisuja No 2. Helsinki 1967, 93 s.
- »— Bibliography of the treatment of alcoholism. Bibliografia alkoholistien hoidosta ja huollosta. Alkon Yleiskirjaston julkaisuja No 3. Helsinki 1968, 120 s.
- »— Maamme alkoholitutkimus. *Psykologia* 3: 87—93, Helsinki 1968.
- »— Alcohol studies in Finland. A chronological list from 1793 to 1968. Alkoholitutkimukset Suomessa. Kronologinen luettelo v:sta 1793 v:een 1968. Alkon Yleiskirjaston julkaisuja No 5. Helsinki 1969, 82 s.
- »— Alkoholitutkimusta kieltolain aikana. *Alkoholikysymys* 37: 21—32, 1969.
- »— Kansantuote ja alkoholijuomien kulutus. *Alkoholipolitiikka* 34: 326—327, 1969.
- »— New trends in the alcohol problem in Finland. *Social Psychiatry* 4: 173—176, 1969.
- »— Vaikkeudet vertailtaessa alkoholijuomien kokonaiskulutusta eri maissa. *Alkoholipolitiikka* 34: 265—267, 1969.
- »— Kirjallisuuskatsaus alkoholistien lääkehoidossa. *Alkoholikysymys* 38: 24—28, 1970.
- »— Alkoholipoliittinen tilanne päivälehtien palstoilla. *Alkoholipolitiikka* 36: 276—277, 1971.
- Kallioniemi, Seppo*: Viinanmyynti ja anniskelumääräyksiä vapauden ajalla. *Alkoholipolitiikka* 34: 89—91, 1969.
- Lilja, Saara*: Viinin tuoksuja antiikin runoudessa. *Alkoholipolitiikka* 36: 70—72, 1971.
- Lindros, Kai*: Denaturoimisaineet — vaatimuksia ja vaikutuksia. *Alkoholipolitiikka* 35: 256—262, 1970.
- Mielonen, M. O.*: Raittiuskysymyksestä 1883—1884 papiston keskuudessa käyty keskustelu. *Alkoholikysymys* 36: 73—77, 1968.
- Niemi, Timo; Lindros, Kai; Franssila, Kaarle*: Ovatko talousspriin nykyiset denaturoimisaineet vaarallisia? *Alkoholipolitiikka* 36: 116—121, 1971.
- Nikander, Pirkko*: Metanoli elimistössä. *Alkoholipolitiikka* 36: 205—208, 1971.
- Pekkarinen, Matti*: Väkijuomakysymys Martti Merenmaan tuotannossa. *Alkoholikysymys* 35: 148—156, 1967.
- Rintala, Pentti*: Kotimaisesta oluesta. *Mallasjuomat* 1970, 261—268.
- Salaspuro, Mikko P.*: Influence of ethanol on the metabolism of the pathological liver. Teoksessa: *Biological Basis of Alcoholism*, toim. Y. Israel & J. Mardones, John Wiley & Sons, New York 1971, s. 163—182.
- »— Influence of the unchanged redox state of the liver during ethanol oxidation, on galactose and glucose metabolism in protein deficiency. Teoksessa: *Alkohol und Leber, Internationales Symposium 2.—4. Oktober 1970 in Freiburg i. Br.*, toim. W. Gerok, K. Sickinger & H. H. Hennekeuser, F. K. Schattauer Verlag, Stuttgart—New York 1971, s. 59—67.
- Summa, Timo*: Panimoteollisuuden kehitys vuosina 1959—1970. *Alkoholipolitiikka* 37: 4—11, 1972.

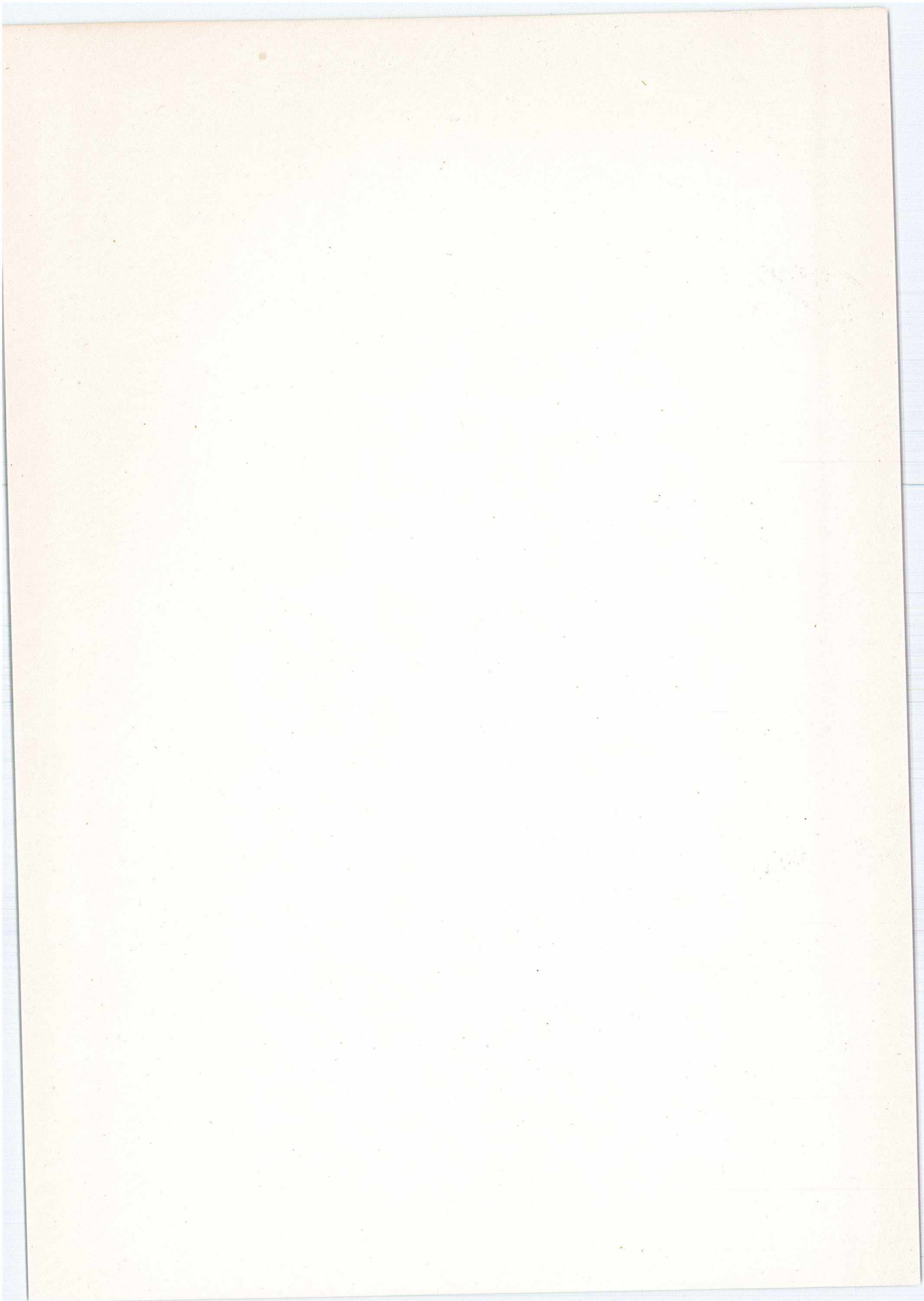
- Tienari, Pekka*: Alkoholismi psykiatrisena ja sosiaalisena ongelmana. *Duodecim* 88: 316—322, 1972.
- Tuominen, Uno*: Aarre Kuusi raittiusmiehenä. *Alkoholikysymys* 36: 99—104, 1968.
 —»— Järjestö A. A. Granfeltin raittiustoiminnan linjana. *Alkoholikysymys* 37: 109—122, 1969.
- Wallgren, Henrik*: Alkoholifysiologinen tutkimus ja alkoholijuomien käyttötavat. *Alkoholikysymys* 37: 3—13, 1969.
 —»— Absorption, diffusion, distribution and elimination of ethanol. Effect on biological membranes. *International Encyclopedia of Pharmacology and Therapeutics*. Section 20, Vol. 1, Pergamon Press, Oxford—New York 1970, s. 161—188.
 —»— Alcohol. *Teoksessa: Handbook of Neurochemistry*, toim. A. Lajtha, vol. 6, Plenum Press, New York—London 1971, s. 509—523.
 —»— Alkoholitutkimuksemme asema. *Alkoholipolitiikka* 36: 167—168, 1971.
 —»— Effect of ethanol on intracellular respiration and cerebral function. *Teoksessa: The Biology of Alcoholism*, toim. B. Kissin & H. Begleiter, vol. 1, Plenum Press, New York—London 1971, s. 103—125.
 —»— Alkoholin vaikutus hermostoon. *Duodecim* 88: 258—265, 1972.
 —»— ; *Barry, Herbert III*: Actions of alcohol. Volume 1. Biochemical, physiological and psychological aspects, 400 s. Vol. II. Chronic and clinical aspects. Elsevier Publishing Company, Amsterdam—London—New York 1970, 871 s.
- Voipio, Martti*: Pohjoismaisen raittiusliikkeen panos kansainvälisen alkoholi- ja alkoholismineuvoston työssä. *Alkoholikysymys* 35: 3—11, 1967.
- Vuoden 1968 raittiustyökomitean mietintö. *Alkoholikysymys* 39: 38—63 & 82—104, 1971.

TUTKIJAT

	Sivu		Sivu
Aarvala, A.	25	Helander, V.	28
Achté, K.	24	Helve, A.	21
Ahlfors, U. G.	25	Hemminki, E.	21
Ahlstedt, H.	26	Hernesniemi, M.	21, 26, 28
Ahlström, S.	28	Hillbom, M. E. 15, 16, 17, 19, 21, 32	
Ahlström—Laakso, S. . .	22, 26, 28, 32	Himberg, J.	15
Ahlqvist, J.	18, 20	Hirn, S.	33
Aho, M.	27	Hirvonen, J.	24
Ahtee, L.	19	Hirvonen, K.	28, 33
Aikio, S.	27	Holm, T. W.	28
Airaksinen, M. M.	19	Hyvärinen, J.	32
Alanen, P.	28	Häkkinen, H.-M.	16, 18
Alha, A.	24, 25	Häkkinen, S.	25
Aro, H.	14, 16, 17	Hämäläinen, V.	23
Aromaa, K.	25		
		Idänpään-Heikkilä, J. E.	19, 21
Barry, H. III	32, 35	Idänpään-Heikkilä, P.	23
Bergström, R. M.	24	Immonen, E. J.	25, 29, 33, 34
Bruun, K.	21, 22, 23, 26, 28, 32, 33	Isokoski, M.	24
Christie, N.	32	Jaakkola, R.	25
Collander, N.	24	Jääskeläinen, A. J.	24
		Jääskinen, M.	29
Ekholm, A.	32	Kaipainen, O.	26
Elosuo, R.	21	Kallio, E.-M.	22
Eriksson, K. 18, 19, 20, 21, 22, 31, 32, 33		Kallio, R.	29
		Kallio, V.	18
Forsander, O. . .	14, 15, 17, 18, 19, 21, 33	Kallioniemi, S.	34
Forsberg, S.	23	Kari-Koskinen, O.	22
Franssila, K.	18, 19, 21, 34	Karila, A.	29
		Karppanen, H.	22
Gardin, M.	21, 27	Kataja, M.	20, 32
Ginman, L.	24	Kaukinen, R.	25
		Kauppila, O.	29
Haavio, M.-L.	22	Kemppainen, M.-L.	15
Halila, A.	33	Kerosuo, M.	22
Hallakorpi, L.	15	Kettunen, P.	29
Harenko, A.	24	Kiiänmaa, K.	31
Harlahti, J.	20	Kilpiö, O.	21
Hasan, J.	23	Kinanen, K.	23
Hassinen, I.	18, 19	Kiviranta, P.	22
Hauge, R.	27	Klemola, L.	29
Heikkilä, E.	28	Koivukangas, K.	29
Heino, E.	33		

	Sivu		Sivu
Koivusalo, M.	16, 22	Nyholm M.	18
Koli, T.	21	Nykänen, L.	32
Korte, T.	24		
Kostamo, A.	23	Oksanen, M.	30
Kukkonen, M.-L.	29	Olkinuora, H.	29, 30
Kulonen, E.	16, 18	Olkinuora, M.	22, 25
Kuokkanen, A.	26		
Kurki, M.	19	Panula, A.	30
Kuusi, P.	29	Partanen, J.	27, 30, 32
Kyytinen, P.	26	Pekanmäki, L.	21
Kähönen, M.	18, 19	Pekkala, J.	30
Kärkkäinen, K.	33	Pekkarinen, M.	34
		Penttilä, A.	20, 32
Lahti, M.	25	Pernanen, K.	27
Lainio, E.	25, 26	Pihkanen, T. A.	23
Lampila, M.	18, 19	Pikkarainen, P. H.	16, 17, 18, 32
Lauerma, M.	26	Pipping, K.	27
Lehti, H.	20, 24	Pitkänen, E.	18
Lilja, S.	34	Puputti, E.	19
Lindros, K. O.	15, 16, 17, 18, 34	Pyrhönen, A.	24
Louhelainen, P.	29	Pöysä, T.	23, 27, 29, 30
Louhija, A.	24		
Luoma, P.	18	Rintala, P.	34
		Rissanen, A.	21
Malin, S.	21	Rontu, H.	30
Malmström, K. K.	18	Rosenberg, P. H.	19
Manninen, M.	23	Rosenqvist, P.	22
Marjanen, L.	17	Ruohonen, A.	25
Marjanen, M.	22, 29	Räihä, N. C. R.	17
Markkanen, T.	29		
Mattila, A.	21	Saarimaa, A.	18
Mielonen, M. O.	34	Saarimaa, H.	18
Mikkonen, V.	21	Saarto, T.	27
Moilanen, O.	26	Sahlström, K.	18
Murto, L.	22, 23	Sainio, K.	24
Mustonen, S.	29	Salaspuro, A. E.	17
Mäenpää, P. H.	19	Salaspuro, M. P.	17, 18, 24, 34
Mäkelä, K.	23, 24, 26, 27, 29, 32	Salo, P.	18, 32
Mäkelä, R.	22, 23	Salo, R.	25
Määttänen, M.	22	Scheinin, B.	21
		Seppälä, K.	24
Niemi, T.	24, 34	Siera, H.	23
Nikander, P.	17, 34	Siipola, M.	25
Niskanen, E.	29	Stenbäck, A.	23
Nopola, K.	23	Summa, T.	34
Nyberg, A.	27, 30	Suomalainen, H.	19, 20

	Sivu		Sivu
Suuronen, K.	27	Walden, A. M.	21
Säilä, S.-L.	30	Walker, K.	19
Taalas, J.	24	Wallgren, H. 17, 18, 19, 20, 24, 32, 35	35
Taipale, V.	30	Vapaatalo, H.	22
Takala, H.	25	Vauhkonen, M.-L.	23
Tallqvist, A.	25	Webb, A. D.	20
Tamminen, V.	25	Vesa, H.	30
Tammisto, T.	19	Westerling, B.	18, 19
Tenhu, M.	20, 32	Westling, A.	24, 25
Tienari, P.	35	Vihma, R.	17, 18
Tirkkonen, J.	23, 24	Virkkunen, M.	25
Tuomi, P.	27	Voipio, M.	30, 35
Tuominen, E.	23, 24	Vorne, M.	18
Tuominen, T. A.	30	v. Wright, J. M.	21
Tuominen, U.	30, 35	Vuorinen, A.	23
Turunen, S.	21, 25	Ylikahri, R.	17, 18, 19
Törnudd, P.	25, 30	Åhman, K.	20
Uusitalo, A.	22	Österberg, I.	24
Uusitalo, P.	30		

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖN JULKAISUJEN JAKO

Suomessa ja muualla Euroopassa

Akateeminen Kirjakauppa

Keskuskatu 1, 00100 Helsinki 10

Euroopan ulkopuolella

Publications Division

Rutgers Center of Alcohol Studies

New Brunswick, New Jersey 08903, U.S.A.

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

PITKÄNSILLANRANTA 3 B, 00530 Helsinki 53